

EL POU DE LA GALLINA

Núm. 388

elpou.cat | 4€ | juliol-agost 2022

REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

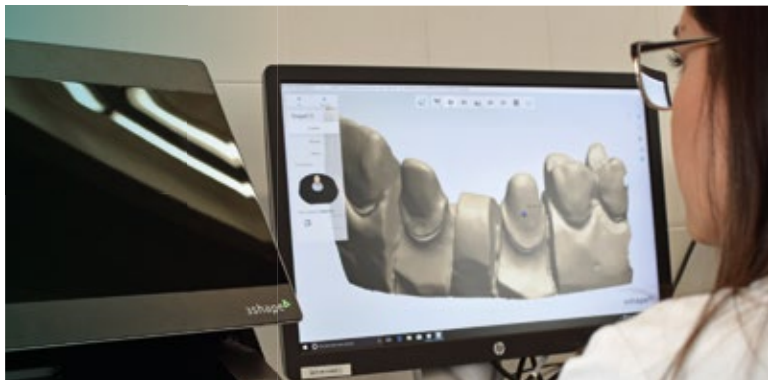
L'entrevista a
Xavier Jovés,
president del
Secretariat d'ADF

CENT ANYS D'UN PASSEIG PER A TOTHOM

Estudia FP a la universitat

Cicles formatius de grau superior curs 2022-2023

CFGS Salut

Pròtesis dentals

Forma't com a protètic dental amb un alt perfil tecnològic. Classes pràctiques al laboratori en grups reduïts i espai de treball per a cada alumne. Aula de CAD amb un ordinador per alumne.

CFGS Educació

Educació Infantil

Forma't com a educador per impulsar la ciència des de la primera infància. Innovació educativa a través de la ciència, en el marc del Lab 0-6, laboratori de ciència per a infants de 0 a 6 anys.

CFGS Empresa

Administració i finances

Amb assignatures sobre gestió d'eSports. Formació pràctica. Aprenentatge en entorns de simulació. L'acord entre Joviat FPI i UManresa preveu la impartició compartida als dos centres.

CFGS Empresa

Comerç Internacional (pendent d'aprovació)

Forma't com a professional del comerç en mercats globals. Pràctiques en empreses que operen en un entorn internacional. Docència enfocada a la pràctica professional amb la creació d'un e-comerç.

- Formació professional superior en un entorn universitari

- Laboratoris amb un alt nivell tecnològic

- Accés a programes de mobilitat internacional

- Opció de formació dual en empreses del sector.

Informació i preinscripcions

Campus Professional UManresa
Avinguda Bases de Manresa, 1
08242 Manresa

93 875 73 88
campusprofessional@umanresa.cat
www.umanresa.cat

**CAMPUS
PROFESSIONAL**
UMANRESA

FUNDACIÓ
UNIVERSITÀRIA
DEL BAGES

‘Aquell’ Passeig

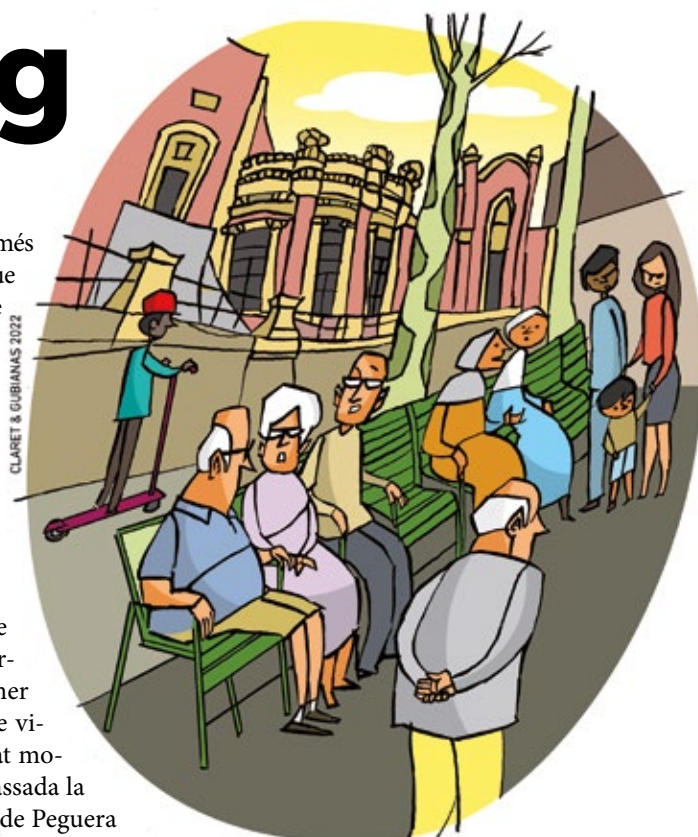

na de les errades més comunes dels que no coneixen gaire Manresa és parlar «d'aquella rambla que teniu...». No ho

és, una rambla per analogia a la Rambla de Barcelona –la de les floristes sagarrianes–, és un passeig! O més ben dit: el Passeig. En majúscules. Potser el vial més emblemàtic de la Manresa construïda extramurs, com a mascaró de proa de l'efervescència industrial i comercial de finals del segle XIX. En el primer tram, des de fa anys convertit en illa de vianants, s'hi conserven vestigis del passat modernista i de prosperitat noucentista. Passada la plaça de Crist Rei, i amb l'institut Lluís de Peguera com a nova fita, la trama urbana del segle passat s'hi

va anar dibuixant amb edificis més moderns, places i interseccions fins a arribar a la Bonavista, projectada pocs anys més tard que l'avinguda amb espai per a vianants de 120 pams, i completada erràticament una centúria després. El Passeig, històricament, ha estat el gran aparador de la ciutat. La passarel·la per on desfilaven modes i misèries; classes benestants ocioses i treballadors apressats; seu de festes populars i manifestacions multitudinàries, o bé la foguera de les vanitats de lladres, pillos i gormands. Ara bé, el temps va començar a deturar-s'hi amb el canvi de segle? El Passeig cada cop és menys emblemàtic?

Tenen raó aquells que diuen que el centre de Manresa s'ha desplaçat cap al sector de les Bases? La degradació del centre històric que l'envolta en part ha començat a filtrar-s'hi? Són preguntes prou pertinents que s'emmarquen en el model de ciutat que voldríem i aquell cap al que, per qüestions socials, comercials i de canvi de models de vida està virant la nostra ciutat. Les entitats i les institucions s'esforcen a concentrar-hi les activitats culturals i tradicionals, i algunes diades com la de Sant Jordi no s'enten sense el Passeig. Però, alerta! Els temps canvien i s'assagen nous models. A Barcelona ja s'ha decidit esponjar la Rambla i ampliar horitzons per evitar gernacions i facilitar l'activitat comercial, tant de llibreters i floristes, com de la resta d'establiments. Ara, més que mai, el nostre Passeig s'ha convertit en un gresol cultural, però el que molts temem és que, un altre cop per paral·lelisme amb la Rambla, s'acabi convertint en un espai que *ja no sigui* Manresa: amb un quiosc del Quimet sense arrendatari per no rendible, sense cadires de la Rosita, sense botigues de comerç tradicional o, fins i tot, sense converses en català. Potser serà llavors quan ens adonarem que no hi hem estat a temps i, des d'un record melancòlic, ja estarem parlant d'*aquell* Passeig.

CLARET & GUBIANAS 2022

Els 40 anys d'Aigües de Manresa, a debat al Casino

El dia 1 de juny es va fer una taula rodona, dins del cicle Temes del Pou, a la Sala d'Actes del Casino, sobre 40 anys d'Aigües de Manresa, amb la intervenció de Josep Alabern, exgerent d'Aigües de Manresa i vicepresident de la Fundació Aigües de Manresa Junta de la Séquia; Laia Muns, directora de la Fundació; Alba Subirana, responsable de comunicació d'Aigües de Manresa, i Ricard Tomàs, exdirector de la Depuradora. Durant l'acte, moderat per l'historiador Lluís Virós, es va presentar la revista de juny, que dedicava el tema central a les quatre dècades de servei públic d'Aigües de Manresa.

El Pou rep un reconeixement pels 35 anys

L'Associació Catalana de la Premsa Comarcal va celebrar el dia 18 de juny a l'hotel Comtes de Barcelona, de Barcelona, la 40a Assemblea de l'ACPC i la 14a Convenció de la Premsa Comarcal i Local, una trobada que va reunir 130 professionals del sector. La jornada va començar amb l'assemblea de l'entitat i tot seguit es va fer la convenció, amb la presentació del treball guanyador de l'11è Premi de Recerca Universitària Premsa Comarcal, *El periodisme de proximitat enfront del repte de la Intel·ligència Artificial*, de la doctora en Comunicació, Art i Educació, Cristina Pulido Rodríguez. Després del dinar, es va fer un reconeixement a les publicacions que assolien una fita especial, entre elles les revistes bagenques *L'Artesenc* i **El Pou de la gallina**, que compleixen 35 anys. Va recollir el guardó per a la nostra publicació el coordinador, Jordi Sardans.

fa 25 anys

Salut volia reordenar el transport sanitari

A més d'un reportatge sobre el trencament de la coalició IC-AUP, amb l'expulsió i dimissió del regidor d'Ensenyament Toni Casserras, el número de setembre de 1997 de la revista publicava el reportatge central *El transport sanitari espera la reordenació*, del periodista Carles Claret, que analitzava el replantejament que el Servei Català de la Salut volia fer per reduir despeses i fer més àgils els transports. La nova estructura implicava canvis en l'esfera de les empreses privades del sector i de Creu Roja, que expressava els seus dubtes en boca del seu president, Florenci Serra. Un darrer reportatge es feia ressò dels 75 anys del Centre Excursionista Montserrat, que tenia previst celebrar-ho amb una ascensió i un bivac a 75 agulles de Montserrat, a finals de mes.

Toni Casserras plegava de regidor

El dia 12 de juliol, el regidor Casserras presentava la dimissió pel conflicte sobre el comunicat de rebuig de l'assassinat de Miguel Ángel Blanco per ETA. El dia 22 del mateix mes els Amics de la Seu, amb la col·laboració de tres escaladors, retiraven les cinc figueres que creixien al campanar. El dia 23 d'agost, un col·lectiu anomenat Els Setze Jutges robava de la sala de plens la bandera espanyola, que dies més tard reapareixia a trossos amb anònims amenaçadors a setze institucions. El dia 30, el TDK es proclamava campió de la lliga catalana davant del Joventut de Badalona i l'endemà el castell de focs de la Festa Major aplegava 45.000 persones a l'Agulla.

Per un museu de les fàbriques tèxtils

Els dies 14 i 15 de maig es van fer unes visites ciutadanes a la Fàbrica Nova per donar a conèixer l'espai que l'Ajuntament ha comprat, on s'instal·larà la nova seu de la UPC. Serà el gran projecte de Manresa en molts anys. En la fàbrica on es feien teixits hi haurà un gran centre de coneixement, tècnica, investigació i treball. La visita va ser tot un èxit, més de 800 persones van voler visitar la que ha estat la fàbrica tèxtil més important de Manresa i un dels recintes més destacats de la indústria tèxtil catalana. La Fàbrica Bertrand Serra és un gran patrimoni industrial, històric i social. A pesar de les desafortunades destruccions practicades entre el 2005 i el 2008, encara exhibeix un enorme potencial arquitectònic i sedueix els visitants.

La visita ciutadana va posar en evidència l'interès per conèixer la fàbrica on van treballar generacions de manresanes i manresans. Es va demostrar l'interès popular pel nostre patrimoni industrial. Perquè Manresa ha estat una gran ciutat industrial sobretot de la indústria tèxtil. Vora el Cardener i vora el torrent de Sant Ignasi es van construir una gran quantitat de fàbriques tèxtils cotoneres que donaven treball a bona part de la població. D'entre aquestes fàbriques

cal destacar la dels Panyos, la més antiga (1820), i la Fàbrica Nova (1922), la més gran. D'aquest esplendorós passat industrial gairebé no en queda res. Per això cal preservar el que s'ha conservat. Manresa ha de tenir un museu de la indústria tèxtil que recordi aquest passat industrial tan important. I el lloc més adequat seria la Fàbrica dels Panyos, com ha proposat Josep Oliveras Samitier. El Ter, l'altre riu industrial de Catalunya, té un magnífic museu del tèxtil en una fàbrica de Manlleu. El Llobregat i el Cardener no tenen com pertocaria un gran museu del tèxtil. Així, doncs, cal reivindicar que Manresa tingui un museu de les fàbriques tèxtils cotoneres. Seria la manera de preservar la memòria de la Fàbrica Nova i de les altres fàbriques tèxtils de la ciutat.

Jaume Serra i Carné

Fe d'errades

En les Notícies del Pou del mes de juny, on es parlava del lliurament dels premis Oleguer Bisbal, es va produir un error ens els peus de foto dels premiat. En la primera imatge havia de dir: «Carla Serra i Maria Darnell recullen el guardó de Meritxell Bautista» i en la de sota: «La regidora Núria Masgrau lliura el premi a Laura Pujol, germana de Xevi Pujol».

caçats a la xarxa

24 de juny. @boladeras22

Avinguda Universitària de Manresa. Ajuntament de Manresa, penseu fer-hi alguna cosa? Fa més de 15 dies que està així. Fins que algú s'obri el cap?

Mentre el diari Regió7 descobria el trencament irremeiable de les rajoles del primer tram del Passeig, aquest compte denunciava l'estat de les voreres de l'avinguda Universitària. El problema també és del paviment? Perquè els panots s'arrenquen sencers. Per cert, dos dies després, el

mateix usuari denunciava l'estat de la font del parc de les Homilies d'Organyà...

EL POU DE LA GALLINA

Número 388 - Juliol - agost 2022

De mes a mes 6

Favets...
Josep M. Oliva / Jordi Sardans 8

...i tremendos
Marta Jorge / Adam Majó 9

Un Passeig per a tothom 10

Històries centenàries 24

Aleix Comas i Marta Gibert.
Des de Viena 26

Innovació i tecnologia 27

Saps què menges? 29

Els travertins de les balmes
de la Gorgonçana 30

'Cunyadisme' ambiental 31

L'Entrevista a Xavier Jovés 32

Quadern obert 37

Caixes amb ànima
al Claustre del Museu 38

Lèxic a la manresana 40

Foneria nova de Maquinària
Industrial al carrer Gaudí (1955) 41

Propostes 42

Antiga seu de Ràdio Manresa 43

Fanal de cua
L. Capdevila / E. Tomasa 44

el Cul del Pou 45

La ciutat homenatja Montse Morera

1 de juny. Familiars, amics i companys de Montse Morera, omplen l'auditori de la Plana de l'Om, en l'homenatge a l'excap de l'àrea d'informàtica de l'Ajuntament, que va morir l'octubre passat, als 65 anys. Hi parlen M. Àngels Clotet, Xavier Naval, Montserrat Mestres, Joan Calmet, Imma Serra Morera i l'alcalde Aloy.

Clamen per la residència del Xup

3 de juny. Unes 200 persones, convocades per la Plataforma en defensa de les Pensions Públiques i els Drets de la Gent Gran, es manifesten pel centre de la ciutat per reclamar a la Generalitat la residència pública del Xup, amb representants de tots els grups polítics menys Ciutadans.

La Fira del Vi del Bages creix

5 de juny. La cinquena Fira del Vi del Bages (ViBa) incorpora l'oli com a producte gastronòmic al pati del Casino, amb estands de cellers de la DO Pla de Bages, a més de posar en valor el patrimoni cultural i turístic de la comarca.

El Kursaal vibra amb el Messies de Guinovart

5 de juny. La sala gran del teatre Kursaal acull la interpretació d'*El Messies* d'Albert Guinovart, amb la participació del Cor Jove Amics de la Unió i el Cor de Cambra de Gra-

nollers i Veus - Cor Infantil dels Amics de la Unió, a més de l'Orquestra de Cambra de Granollers, amb textos del manresà David Pintó.

La Mion celebra els 50 anys

5 de juny. Una trentena d'actes en les festes de primavera de la barriada Mion-Puigberenguer serveixen de celebració dels 50 anys de l'associació de veïns, ajornada un any per la pandèmia.

El parc de l'Agulla estrena aparcament i bus

7 de juny. El parc de l'Agulla estrena la remodelació de l'espai per a vehicles, que es redueix gairebé a la meitat, amb 53 places. El parc també incorpora servei de bus en diumenges i festius, que serà gratuït durant els mesos de juliol i agost.

La Flama en celebra 51

11 de juny. L'Escola Flama celebra el 51è aniversari amb un ampli programa d'actes, que inclou caminades, partits, exhibició de ioga, dansa i cant. Després de bufar les espelmes i de l'actuació musical d'exalumnes, els actes acaben amb una actuació musical infantil, sopar i discomòbil.

Èxit de les jornades culinàries ignasianes

12 de juny. Un miler de persones passen pel Museu de la Tècnica durant dos dies per comprar i tastar productes en les Jornades Gastronòmiques del Camí Ignasià, que compten amb la participació de cuiners bascos (Josean Merino

P

**Redacció, administració,
publicitat i subscripcions:**
Associació cultural El Pou de la gallina

President: Jaume Puig

Vicepresident: Ramon Fontdevila

Secretària: Lourdes Muñoz

Tresorer: Francesc García

Vocals: Joan Cals, Carles Claret,
Josep Maria Mata, Lluís Matamala,
Josep R. Mora, Montse Rosell, Jordi
Sardans, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca, 24, baixos
08241 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

**Membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal
Premi Tasis Torrent 1991**

Coordinador: Jordi Sardans

Cap de redacció: Carles Claret

Redacció: Sílvia Berengueras, Marta
Cárdenas, Jordi Estrada, Marta Jorge,
Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat,
Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres

Maquetació: Jana Fontdevila

Portada: Passeig de Pere III, davant del
quiosc de Canaletes. Foto de Francesc Rubí.

Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí,
Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp,
Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi
Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi
d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa,
Laura Estrada, Eva Forn, El Galliner, Josep
Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí,
Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó,
Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques
Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc
Vilanova, Lluís Virós.

Administració:

Marc Prat

Expansió publicitària:

Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86

Impressió:

INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20

Distribució:

Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34

Dipòsit Legal:

B-13.528-1987

ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

**Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència**

Les col·laboracions que apareixen
signades a la revista no representen,
necessàriament, l'opinió
d'**El Pou de la gallina**

i Ignazio Egaña) i catalans (Jordi Cruz i Ada Parellada).

M. Matilde Almendros ja és Manresana Il·lustre

16 de juny. El ple municipal aprova per unanimitat concedir el títol de Manresana Il·lustre a Maria Matilde Almendros Carcasona, que es converteix en la primera dona laica que obté aquest reconeixement. La periodista i comissària de l'any commemoratiu, Pilar Goñi, en glossa la figura.

Manel Camp presenta 'Carst' a la Cova

18 de juny. Amb els músics Xisco Aguil, Lluís Ribalta i Mathew Simon, i l'Elysian Ballet, Manel Camp estrena davant de 300 persones, als jardins de la Cova, l'espectacle *Carst*, dins dels actes de Manresa 2022.

La dansa torna a bategar

19 de juny. La quarta edició de Batecs, el Festival de Dansa de Manresa, amplia activitats i, a més de la plaça de Sant Domènec, arriba al Centre Cívic de les Escodines, la Sala La Gare, l'Espai 1500 i els jardins de la Cova.

El Festival Flames aplega una dotzena de grups

24 de juny. El nou Festival Flames, que agafa el relleu del Vibra, tanca la primera edició a l'exterior del Palau Firal amb l'actuació de dotze grups de música reivindicativa, amb Zoo de cap de cartell i prop de 2.500 espectadors.

La Flama del Canigó reivindica la llengua i el foc

23 de juny. La Flama procedent del Canigó arriba a la plaça Major, on el músic i gramàtic nord-americà Lou Hevly fa la lectura del missatge d'enguany, escrit per l'activista i promotor cultural valencià Eliseu Climent, i la coral Refilets fa la cloenda musical.

La quarta edició de l'UCE debat sobre les ciutats mitjanes

30 de juny. La consellera de Presidència, Laura Vilagrà, inaugura la 4a edició de la Universitat Catalana d'Estiu a Manresa, que durant tres jornades debat sobre les ciutats mitjanes, a la sala d'actes de l'institut Lluís de Peguera, amb una ponència d'obertura de Jesús Burgueño, sobre l'organització territorial del país.

Quarta edició de la Universitat Catalana d'Estiu al Peguera (Foto: AJM)

Jordi Sardans

La FUB

La transformació urbanística del nord de Manresa ha comptat amb dos ideòlegs: l'arquitecte i tècnic municipal, Quico Mestres, ja traspasat, i l'incansable Valentí Martínez. L'un va planificar el creixement urbanístic de la zona i l'altre va potenciar-ne l'universitari. Dos encerts que han ajudat a crear una nova Manresa a la part nord, geogràficament, de la ciutat. La FUB, que ja compta actualment amb cinc edificis propis, ha impulsat el campus Manresa de la UVic-UCC i ha contribuït a revitalitzar aquest entorn universitari de les Bases de Manresa que es completa amb la UPC. Amb la nova facultat de Medicina, tan desitjada per la ciutat, Vic i Manresa assoleixen una fita extraordinària. L'any vinent en sortiran els primers metges formats. A molts d'ells, entre d'altres centres sanitaris, l'hospital de Sant Joan de Déu, ja els espera per començar a enfortir la xarxa assistencial del Bages.

Manresana il·lustre?

A finals del segle XIX algunes ciutats mitjanes catalanes com Manresa van voler fer famosos polítics conservadors, militars i religiosos, per modernitzar-se, deien. L'any 2011 em preguntava irònicament en la secció d'opinió de *Regió7* si només hi havia hagut una dona digna de ser il·lustre a la ciutat. Continuo sense ser partidari dels ciutadans anomenats il·lustres perquè cap d'ells representa el conjunt de la ciutadania ni la seva personalitat resisteix el pas del temps. Què significa avui i a qui representa l'absolutista canonge Montanyà o l'ultradretà Maurici Carrió? Ara que semblava que s'havia imposat el seny, les autoritats actuals potencien la moda que cal glorificar dones, però les progressistes hauran de continuar esperant, perquè l'èlegida, Maria Matilde Almendros, es definia com a espanyola, de dretes i folklòrica. No hi ha una biografia completa, així que haurem d'esperar que algú la faci, per saber-ne més.

Josep M. Oliva

Jordi Sardans

Sylvia i Evi

Feia molts anys que no veia un programa de televisió que m'enganxés tant ni que em semblés tan ben fet ni tan excel·lent en tots els aspectes com els de la sèrie *Crims*, de TV3. El dedicat a *La noia de Portbou* em va impactar tant que estic segur que no l'oblidaré mai. En la meua memòria s'afegirà a un altre que vaig veure deu fer més de trenta anys a TVE on es relatava la història de Ramon Mercader, el català que per ordre de Stalin va assassinar Trotsky al seu exili de Mèxic. Com és sabut, Mercader, per tal d'accedir-hi, va seduir la seva secretària Sylvia Ageloff fins que aquella, convençuda del seu amor i del fervor que el seu xicot sentia per Trotsky, va facilitar-li la trobada. Un cop sol amb ell, al seu despatx, Mercader li va clavar un piolet al cap. En un instant Sylvia Ageloff va veure com ingènuament havia facilitat l'assassinat de l'home que admirava, traïda pel que deia estimar-la. La seva desesperació és fàcil d'imaginar. El programa a què faig referència va ser fet uns cinquanta anys després, quan ella ja era una àvia que vivia aïllada al seu apartament de Manhattan (va morir el 1995 als 86 anys). I el moment que encara em sembla estar veient va ser quan el periodista, des d'una cabina de Nova York, telefona a l'antiga secretària de Trotsky: «És vostè Sylvia Ageloff?». La dona respon afirmativament. Llavors li diu que la truca perquè està fent un programa sobre Ramon Mercader. No recordo si ella va penjar directament o si li va dir que no volia parlar-ne, però el dramatisme d'aquella trucada em va quedar gravat per sempre.

Per raons òbvies, Evi Anna Router, la noia italiana que va aparèixer penjada en un pi de Portbou, no ocuparà mai un lloc als annals de la història universal com el de la Sylvia Ageloff. De fet, si no fos pel magnífic treball del Carles Porta i el seu equip, el més probable és que restés per sempre en l'anonimat més absolut. Posar-li nom i recordar la seva història com ho ha fet el programa és, més enllà d'un gran treball periodístic, una bella lliçó d'humanitat. Convertir ara aquell pi en un reclam turístic on alguns desaprensus s'hi van a fer fotos, com ja sembla que està passant, és profanar la seva memòria, banalitzar la història i espatllar-ho tot.

'Lo Pregoner'

En la 40a assemblea de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal (ACPC), feta a Barcelona el 18 de juny, la revista **El Pou de la gallina**, entre d'altres mitjans de comunicació, va rebre un reconeixement pels seus 35 anys d'existència. Curiosament, a l'hora de fer-ne el lliurament, el presentador i una altra membre de l'actual junta van demanar: d'on és la revista? Alguns dels que dirigeixen l'associació no tenen ni idea de les publicacions que representen. I és un tema greu, perquè en són conscients i així se'n van fer ressò al llarg de la jornada. Saben que la premsa comarcal en conjunt és la més important en tots els sentits, i la més llegida del nostre país, però l'altra realitat és que ben poc ens coneixem entre nosaltres. Caldria relacionar-nos més i intercanviar-nos informacions. Per començar, escriuré quatre ratlles sobre la revista *El Pregoner*, que l'any 2021 va celebrar el centenari.

Es tracta d'un mensual que va néixer com a quinzenal a Bellpuig de l'Urgell. *Lo Pregoner* va tenir la seva primera etapa entre 1921 i 1936, sota la responsabilitat de Ramon Saladrigues Oller, que regia una impremta, amb la motivació d'animar el jovent a l'escriptura. La revista és escrita bàsicament en català i salva l'escull de la Dictadura de Primo de Rivera, tot i estar sotmesa a la censura prèvia. Bàsicament escriu sobre festeigs, renyines, amistats i enemistats entre jovent, succeïts a la vila. Té una secció, *Pessics*, amb notes satíriques i un altra, *Versos*, de creació literària. Dona importància a la secció *Sports*. D'ideologia catalanista, catòlic i conservador, *Lo Pregoner* va desaparèixer a l'inici de la Guerra Civil i la impremta va ser col·lectivitzada. No va reaparèixer fins al 1952 com *El Heraldo de Urgel*, en castellà, com a revista local de postguerra i d'acord amb les autoritats militars i religioses de la Dictadura. Els articles reflecteixen alguns fets de l'època, amb predomini de festes i poesia religioses. El 1971 recull articles de futbol i d'altres esports locals, història de les colles sardanistes i de corals. Amb la transició, recupera plenament el català, es fa ressò d'actes de la cançó catalana i arriba al número 500, l'any 1979. L'agost d'aquell any *El Pregoner d'Urgell*, inicia la tercera època, sota la direcció de Francesc Saladrigues en la primera etapa. Dins l'actual Consell de Redacció encara hi continua Antoni Saladrigues.

Marta Jorge

Adam Majó

Llarga vida a Jill Watson

Fa sis anys que Ashok Goel, un professor de la Universitat Tecnològica de Geòrgia (EUA), va explicar als alumnes d'un curs online que diferents professors respondrien els seus dubtes en un fòrum virtual. Una de les professores assistents era la Jill Watson. Aviat va captivar els estudiants per ser propera, amable i respondre les consultes a qualsevol hora. Després dels exàmens finals, un alumne va voler nomenar la Jill com a millor professora del centre. Hi havia, però, un petit problema. Goel va informar els estudiants que la Jill no era real. Es tractava d'un *xatbot*, una aplicació informàtica basada en Intel·ligència Artificial (IA), capaç de mantenir una conversa amb una persona oferint respostes a preguntes freqüents. Segons va publicar *The Wall Street Journal*, Goel havia vist que els estudiants tenien dubtes similars sovint, raó per la qual després d'analitzar gairebé 40.000 comentaris d'un altre fòrum de discussió es va crear la Jill a partir d'un sistema de pregunta-resposta elaborat per IBM. Més enllà de la qüestionable manca d'honestedat per no haver informat els estudiants d'entrada, la Jill va ser un èxit. Segons *The Washington Post* el robot només responia en cas que la certesa de les seves respostes fos del 97%, llindar que Goel va considerar adequat per garantir respostes fiables. Les consultes que ella no podia respondre amb fiabilitat eren ateses per assistents reals.

D'aquest experiment d'èxit podem fer diferents lectures. En primer lloc, els estudiants d'avui segueixen camins diferents per obtenir respostes a les seves inquietuds. Valoren el tracte proper i la immediatesa a l'hora de ser atesos, perquè van sobrats d'informació davant una biblioteca de coneixement tan àmplia on corren el risc d'ofegar-se entre tanta dada o de no saber trobar el que busquen. Accedir a la informació ja no és el problema. Ara el veritable repte pel professorat és oferir-la d'un manera atractiva per poder captar la seva atenció i que hi continuï havent estudiants. En segon lloc, els professors tenen prou feina per haver d'intentar atendre consultes mentre preparen classes que puguin generar interès a alumnes cada cop més exigents. Abans que ningú comenci a pensar que les màquines ens acabaran prenent la feina, seria poc intel·ligent no aprofitar les eines que la tecnologia posa al nostre abast per fer-nos la vida més fàcil a tots. Llarga vida a la Jill Watson.

Un manresà a la Patum

Hi ha manresans molt patumaires. Començant per l'actual alcalde i seguint pels membres històrics de Xàldiga. Per cert, a Berga encara tenen apuntat a la llibreta dels greuges la utilització de la música de la Patum en el primer Correfoc de Manresa, ara farà quaranta anys... Hi ha, dèiem, manresans i manresanes molt patumaires, que no fallen cap any a la cita i que pugen a Berga per Corpus a saltar a plaça. Jo no he estat mai un d'ells. Quan era manresà –ara no sé ben bé què soc– i pujava a Patum em passava molta més estona a les barraques, als concerts i concertets, al Cellar, a la Ginesta i fins i tot al Catacumbes –davant mateix del vestidor de plens– que a la plaça. I si anava a plaça no entenien mai què hi passava ni per on passàvem. Sempre arribàvem massa d'hora o massa tard per a l'única cosa que ens semblava realment interessant: el salt de plens. L'atzar i les circumstàncies, però, m'han fet viure a Berga des de fa ja gairebé nou anys i inevitablement la visió de la ciutat i de la Patum ha canviat de forma considerable. D'entrada he descobert que de manresà veritablement patumaire –en el berguedà sentit del terme– només n'hi ha un, el Salvador, que apareix el dissabte abans i s'hi queda fins el dilluns posterior, al cap d'onze dies.

Al contrari del nostre Correfoc, que és una explosió puntual però potent d'alegria i manresanisme, la Patum per als berguedans és un ritual llarg, repetiu i previsible, i és en aquestes tres característiques on troben precisament la gràcia. Donar voltes i més voltes al repertori i referents patumaires en un litúrgia aparentment petrificada però en lenta i inevitable evolució. La més evident, la prolongació en el temps, repllicant dissabte i diumenge el programa de dimecres i dijous, allargant els passacarrers –no en diguéssiu cercavila!– fins que surt el sol i fent fins a catorze patums completes, comptant lluïment i la infantil, a la plaça. Es tracta, en definitiva, d'incrementar les hores davant la impossibilitat d'ampliar l'espai. Però no és l'únic canvi. També els arranjaments musicals han patit millores al llarg del segle XX i, ja en aquest segle, s'ha introduït amb èxit una nova peça al repertori de plaça i de nit: Els Segadors, en el que és sens dubte la cantada de l'himne nacional de Catalunya més solemne i massiva de totes les que es fan al llarg de l'any al món mundial.

El Passeig que democratitza Manresa

Dues famílies comparteixen orxates i gelats en una de les 48 taules de «la Xixo» aquest estiu a Manresa (foto Francesc Rubí)

De Sant Domènec a la Bonavista hi ha el quilòmetre més popular de la ciutat: el passeig de Pere III. Ara fa un segle era a punt d'arribar a la Bonavista, tot i que, per ser exactes, la seva construcció ja havia començat quaranta anys abans. I encara que des del primer dia el seu trajecte va acollir els establiments, habitatges i despatxos de més prestigi, també és veritat que la presència creixent de tota mena de terrasses o els equipaments culturals més emblemàtics n'han fet un recorregut absolutament popular. Perquè al Passeig tothom hi pot trobar el seu espai: és el més democràtic dels carrers de Manresa. I aquest estiu una mica més, ara que les cadires de la inoblidable Rosita tornen al primer tram, gratuïtament i sense les restriccions de la covid: 275 seients a l'abast de tothom per tal de fer més suportable la canícula.

Ramon Fontdevila i Subirana

Fotografies de Francesc Rubí i Arxiu Comarcal del Bages (ACBG)

ra fa cent anys començaven les obres que havien d'acabar el Passeig. S'havia urbanitzat la plaça que es

dedicaria a la reina Victòria Eugènia – on es construïa a batzegades l'institut – i s'anava perllongant el vial fins el camí de Santpedor, allà on avui es creua amb el carrer de la Séquia, per arribar posteriorment a la carretera de Vic. El 1922, doncs, ja s'havia terraplenat l'actual plaça 11 de Setembre i abans de 1930 el Passeig aconseguiria la forma que avui tots coneixem: 1.070 metres de traçat curvilini resseguint la falda del turó de Puigterrà i un suau pendent de 17 me-

tres, des de la Muralla de Sant Domènec (238 m) fins a la plaça de la Bonavista (255 m). Tots ells emparats per les cap-

«El 1922 ja s'havia terraplenat l'actual plaça 11 de Setembre i abans de 1930 el Passeig aconseguia la forma que avui tots coneixem: 1070 metres emparats per 238 plàtans»

çades dels 238 plàtans que el cobreixen i, aquest estiu, amb l'oferta de fins a 22 terrasses que s'escampen d'un cap a l'altre.

Segons Francesc Comas, geògraf i historiador, aquest és un dels tres eixos que expliquen el creixement modern de Manresa, després de l'enderroc de les muralles al segle XIX. D'una banda hi haurien el de la carretera de Vic i, després, el de la de Cardona. «El tercer eix es va construir sobre l'antiga vall que formaven els vessants dels turons de Puigterrà i Puigmercadal per un costat, i el de Puigberenguer per l'altre. Es tractava d'un torrent conegut amb el nom de Predicadors, perquè passava vora el convent dels dominics, coneguts amb aquest sobrenom».

Especulació

Malgrat el que pugui semblar, però, el seu naixement no va ser tant el resultat

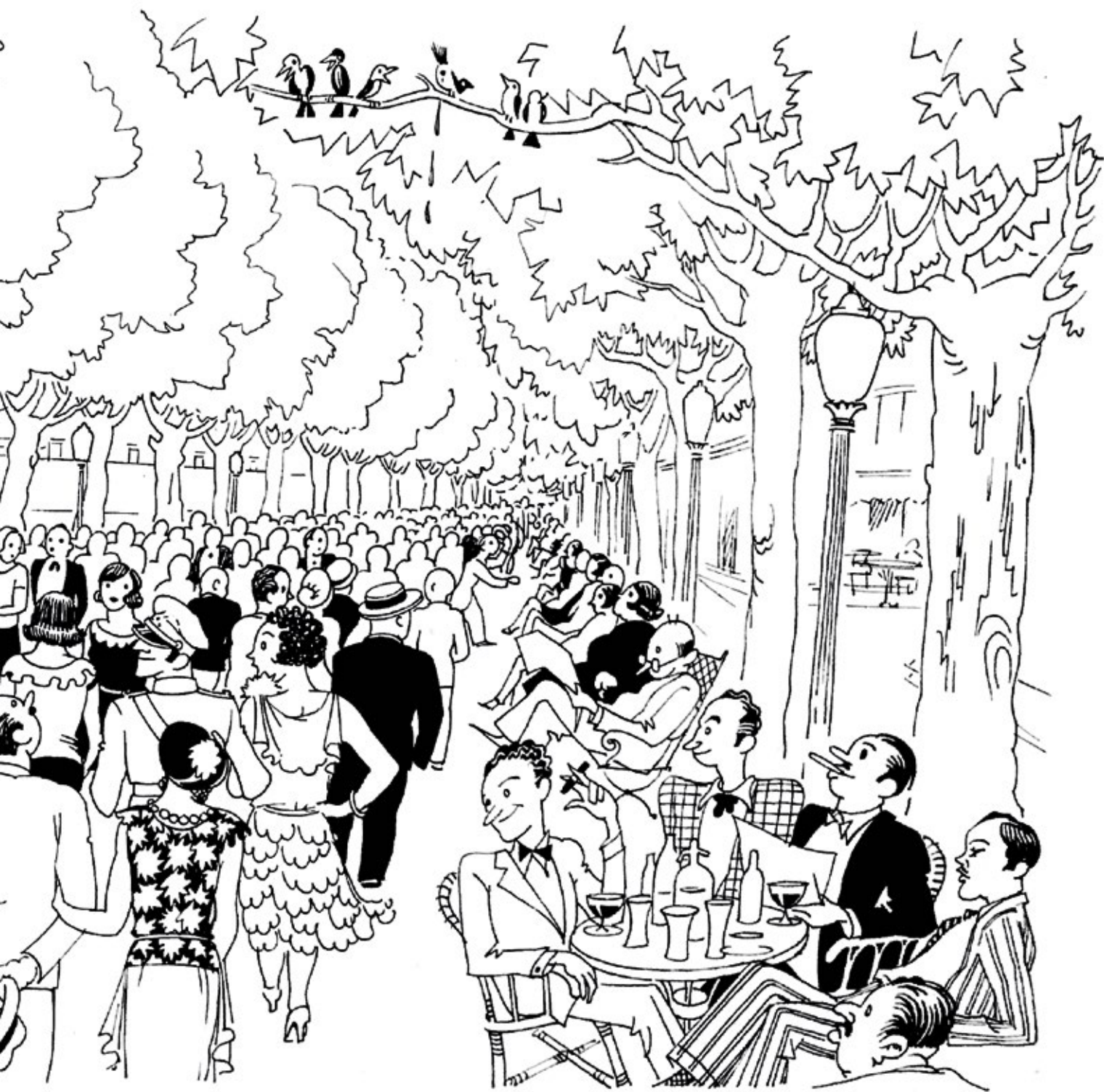
de la planificació sinó dels interessos especulatius d'alguns dels propietaris urbans, molt especialment els del barceloní Ildefonso de Casanovas. Tal i com va recollir Josep Oliveras a *La consolidació de la ciutat industrial. Manresa 1871-1900*, el Passeig té un origen conflictiu entre l'Ajuntament i el principal propietari, «però també d'altres propietaris, el mateix alcalde de la ciutat i algun conseller que, sota el pretext de millora urbana, també mirava d'afavo-

rir els seus interessos privats».

El fet és que el març de 1978, Ildefonso de Casanovas de Prat San Julià, propietari d'uns terrenys contigus al torrent de Predicadors, demana a l'Ajuntament «se sirva señalarle exactamente la línea de edificación». Fins a tres vegades reclamarà la concessió d'un permís per construir i no serà fins a la tardor de 1879 que Ajuntament i Casanovas establiran l'acord per obrir el nou vial que

esdevindria l'actual Passeig: se'n fixava una amplada de 120 pams i s'acordava indemnitzar el propietari amb 2.500 pessetes. I tot i que en aquell primer moment ja hi havia l'ambició de fer arribar el Passeig fins a la carretera de Vic, tot vorejant Puigterrà, tothom intuïa que el procés seria lent i costós. Perquè els problemes van arribar de seguida.

Així, un cop aprovats els plànols de la urbanització sobre els terrenys de Casa-

II-Il·lustració d'Anselm Corrons per al capítol dedicat al Passeig del Llibre de Vicenç Prat, Un "Llibre verd" (Visió parcial de Manresa), publicat el 1932 per la impremta de Ramon Torra

novas, aquest no s'hi va conformar i va portar la protesta als tribunals, fet que va obrir un afer llarg i complex. Oliveras ho sintetitza així: «Ildefons Casanovas volia obtenir més beneficis que els pactats amb anterioritat i exigia una declaració d'utilitat pública i expropiació forçosa, quan tant ell mateix com l'Ajuntament l'havien evitat per creure millor un acord privat entre ambdues parts». L'acord definitiu arribaria el maig de 1882 i les obres de canalitza-

ció del torrent van començar a finals de 1883, no pas sense més entrebancs, tot sovint a càrrec de regidors o el mateix alcalde, que veien afectats solars de propietat seva. Tothom reclamava modificacions o indemnitzacions i, seguint una llei no escrita, els nostres prohoms s'afanyaven a ser els primers.

El nom de Pere III

Vuit anys després, i a punt d'enllestir-se la urbanització del primer tram,

l'Ajuntament va decidir nomenar-lo passeig de Pere III, en reconeixement a tots els privilegis que aquest rei havia concedit a la ciutat i molt especialment el de la Séquia. Aquell mateix 1891 el Passeig va ser inaugurat per la revetlla de Sant Pere i va ser des del primer moment el símbol de la puixança manresana i, també, una mostra de la seva diversitat: un espai de trobada a partir dels espais públics compartits, culturals i de lleure.

Del passeig de Vicenç Prat (1932) al d'Amat-Piniella (1956)

Ara fa cent anys, el primer tram del Passeig ja s'assemblava força al d'ara, si exceptuem l'alçada dels edificis i el paviment, renovat el 1987, a les portes d'aquelles eleccions municipals que desbancarien l'alcalde Cornet. Des d'aleshores, el Passeig presenta una capa de pedra natural i altres paviments en forma d'escates. Vicenç Prat, però, l'immortalitza a *Un 'Llibre verd'*, tot just quan la calçada central havia estrenat enllumenat i un primer paviment, en la Festa Major de 1930. Es tractava d'una solatge de *macadam* –combinació compactada d'àrids i grava, ideada pel britànic MacAdam– cobert amb reg asfàltic, que resultava molt més net per passejar i fer-se veure amb les sabates enllustrades. Prat el descriu així: «No cal dir quin passeig. Només n'hi ha un. Els manresans ja el nomenen amb majúscula talment els barcelonins parlen de La Rambla. Molts ciutadans no sabran del cert si és d'En Pere III o d'En Pepet IV, però saben amb la certesa més absoluta el què volen dir i que és impossible de confondre's. (...) La nostra via no és altra cosa que una plataforma purament societària on hi van les dametes maques a fer-se veure, les lletges a censurar, els homes lleugers a castigar i els obesos a engolir caixes de *gaseoses*. Amb motiu d'aquestes sanes costums us feu sense cap esforç, tot-hora que hi sigueu, la il·lusió que és diumenge».

Aquesta il·lusió d'un diumenge permanent esdevé estampa costumista quan Prat retrata el tram de les cadires: «Unes noies endolades ensenyen mig pam d'una blancor enlluernadora de cuixes, negligides ingènuament mentre una senyora acompanyant acaba de moldre una *alfombra* de cacauets, i cura d'unes ungles tristes, d'una mena de tristesa ferroviària. Els fan de veïns quatre homes com una casa que arrosseguen de les tres ençà llur avorriment sense saber-ho». Al costat de les cadires a pla carrer, però, s'hi endevina la jerarquia: «A un nivell més elevat, justament elevat, destaca la terrassa del Casino, d'aquest bell casino que la gent, sens dubte per ganes de motejar, en diu Casino dels Senyors». I, un tros més enllà, Prat s'estarrufa davant del nou Kursaal: «fa quatre dies una serradora omplia el passeig de monumentals carros d'agència i d'homes espitregats que esquarteraven pins amb uns xiscles desesperats de serra-cinta i ara, com obeint un conjur de conte de fades, s'aixeca solemne un palau de debò».

Al capdavant, però, Prat torna «al pinyol del Passeig», a la cantonada amb Casanova. «Ací és on els ocells piulen més fort que enlloc i on són més pròdigs en materials sobrers. Ací és on les dones tenen les cames més ben fetes, els ulls més profunds, els llavis més rojos, el cos més torbador. La verdor dels arbres us aclapara el repòs. Ací és el remolí a l'hora de les sardanes, dels concerts matinals militars, el lloc estratègic de contemplar moixigangues delicioses, allà on els nuvis es donen les mans i mengen taronges...». És innegable que l'autor es meravella d'aquest tràfec que en aquella nova República semblava banyat de la més pura felicitat: «Ningú té pressa ni és portat per cap objectiu de cap mena. Tothom es mira satisfet, sense estranyesa». Potser per això Prat serà el primer a qualificar aquest ambient de democràtic, un passeig democràtic.

En canvi, quan l'any 1956 Joaquim Amat-Piniella publicarà *El casino dels senyors*, el fantasma del conserge del casino on es trobaven els burgesos de la ciutat torna a l'edifici on va treballar durant dècades. El fantasma –*alter ego* d'Amat– descriurà amb molt més pessimisme la Manresa que va conèixer en la seva joventut, abans del seu exili. I descriu així *l'Avinguda* que no és altra que el Passeig: «Hi havia cafès nous, amb bars de barra i tamborets enlairats, cinemes que en el meu temps no existien, esglésies a mig fer, moltes botigues ben parades i cases de pisos sense pena ni glòria. Els arbres que ombrejaven el tram més recent de l'Avinguda havien crescut molt en aquells anys, i no dic una cosa per una altra en afirmar que, de tot el que vaig veure, fou aquesta creixença el que més em va impressionar». La joia de viure d'en Prat havia desaparegut i al final de la seva novel·la Amat, des de la mateixa terrassa del Casino que avui acull la seva escultura, presenta uns ciutadans grisos –però malgrat tot dignes, a qui la ciutat els deu poder existir: «Els ciutadans que pertanyen a la massa es passegen per baix a l'Avinguda, i també prenen la fresca des del lloc que els pertoca en una societat ben organitzada. Aquesta gent que mai no vaig conèixer prou bé, em sembla ara exactament la mateixa de quinze anys abans. És un teló de fons, la comparsa, el cor de la tragicomèdia ciutadana».

També cal recordar que en aquest primer tram, la segona travessia entre el Passeig i el carrer Guimerà –aleshores camí de Cardona– va rebre el nom d'Ildefons Casanovas, l'antic propietari dels solars, el qual en vista de l'èxit en la urbanització havia cedit gratuïtament l'any 1898 a l'Ajuntament els terrenys per a la creació d'un nou carrer «en la parte izquierda de dicho paseo

a condición de que el Municipio corra con los gastos de explanación y demás obras que exija la mejora». Casanovas, que ja havia recollit els beneficis de tota l'operació, ara es perpetuava al nomenclàtor.

Els altres noms del Passeig

D'ençà de la recuperació dels ajuntaments democràtics, Pere III ha estat

el nom del vial sencer. Però al llarg del temps els diversos noms dels trams del Passeig i les places que s'hi encasten han estat esmenats un cop i un altre. Si fem memòria, el Passeig va rebre el nom del rei Pere des de 1891, però al 1928 el segon tram es va dedicar a Alfons XIII i la plaça de l'institut a la seva muller, la reina Victòria Eugènia, un nom que l'any 1931 seria substituït

pel de Francesc Macià, president de la nova Generalitat. Després, durant la guerra civil, el primer tram es va dedicar a Manuel Ruiz Cintas, que havia estat el primer manresà mort al front, i el segon tram es va dir passeig 14 d'abril. Només fins al 1939.

Així, des del primer moment el franquisme es va proposar canviar tots els noms que no s'avinguessin amb el nou règim, a més a més d'incorporar-hi aquells altres que exemplificaven el seu relat feixista. De manera que el primer tram va esdevenir, en castellà, Paseo de Pedro III, i el segon i tercer respectivament, Paseo de José Antonio –fundador de Falange Española– i Paseo de García-Valiño, en honor al general que dirigia el cos del Ejército del Maestrazgo, que va ocupar Manresa el 24 de

Dues fotografies de Josep Guixà i Armengol. A dalt, grup de ciclistes al quiosc Canaletes, al final del primer tram del Passeig, a la segona dècada dels s. XX. A sota, postal del primer tram del passeig d'aquell mateix temps, i que formava part d'un llibret de postals comercialitzades per Fototipia Thomàs, de Barcelona. Fons ACBC.

Les cadires del Passeig

Francesc Comas Closas, geògraf i historiador

Un dels elements més característics a l'estiu del primer tram del Passeig són les cadires. En aquests darrers anys n'hi ha unes 275, però en els seus orígens n'hi havia més d'un miler. Les cadires es van posar el 1895, quatre anys més tard d'inaugurar-se el Passeig i volien imitar les grans ciutats com Barcelona que les havia instal·lat el 1860. I és que el Passeig es va convertir des dels primers moments en un espai de socialització i intercanvi, en el qual les relacions interpersonals es desenvolupen en el marc d'una activitat d'oci ja siguin les cadires, les terrasses dels bars i quioscos o pujar i baixar –sempre per la dreta– tot saludant amics, coneguts i saludats. A més, tenir un passeig era un prestigi social per a una ciutat en creixement com Manresa.

Un Acord Municipal d'aquell any va autoritzar Josep Perich a instal·lar un servei de cadires per un període de deu anys, a canvi de pagar un cànon anual a l'Ajuntament del 7,5% dels beneficis anuals. El fet no ens ha d'estranyar, ja que el passeig de Pere III és una mostra de l'intent de realitzar un passeig a Manresa que fos un prestigi local perquè en moltes ciutats s'anaven construint vials que mostraven una nova imatge de la ciutat lligada a la industrialització i els nous serveis, que superava la ciutat medieval encerclada pel cinyell de les muralles.

No li devia anar gaire bé el negoci al Josep Perich perquè al cap d'un any el va traspasar a Antoni Macià, que va demanar ampliar-ho a altres punts i a la plaça Major, al pas de les processons, però l'Ajuntament no li ho va permetre perquè va considerar que era poc pràctic. En la segona dè-

cada del segle XX, Macià va traspasar el negoci a Josep Prat, que a la dècada dels trenta va posar també cadires a la plaça Francesc Macià –actual plaça d'Espanya–, que s'havia acabat d'urbanitzar feia pocs anys. En aquells moments el preu de seure a les cadires era de quinze cèntims.

Al cap d'uns anys aquest va deixar l'arrendament de les cadires al seu fill Àngel i la seva dona, Rosita Casas, de Solsona coneguda popularment com la *Rosita de les cadires*. Durant molts anys la parella va ser responsable d'un miler de cadires del primer tram del Passeig, que es posaven durant tot l'estiu al costat de les úniques taules que hi havia dels tres quioscos, Quimet, Mig i Canaletes, oberts amb altres noms a primers del segle XX. Posteriorment, a la dècada dels vuitanta, van passar a 750; unes 500 als noranta i 350 després.

A la mort de l'Àngel, la Rosita es va dedicar a mantenir el negoci fins a sumar-hi 52 anys, abans que a l'any 2009 les cedís momentàniament a l'Ajuntament. Posteriorment hi va haver altres arrendataris fins que el 2017 la Rosita deixava en el seu testament les cadires a l'Ajuntament de Manresa per a ús de la ciutadania. Després de dos anys de no posar-les per culpa de la pandèmia, aquest any s'han instal·lat de nou, però en un nombre molt reduït respecte dels orígens, ja que una bona part de l'espai on n'hi havia és ocupat per taules dels diferents bars i quioscos, com a conseqüència de l'augment del poder adquisitiu dels manresans. Tot i això, la funció social del vial com a espai de relació i comunicació continua sent la mateixa que fa 127 anys.

Dues fotos de Josep M. Rosal i d'Argullol, de finals de la dècada dels 20, al segle passat. A dalt, la terrassa del Casino. Al fons encara es veu el campanar de Sant Pere Màrtir i també el de la Seu. Les separacions entre vetlladors de la terrassa -aleshores un metre més elevada que la que avui coneixem- marcava l'exclusivitat dels usuaris. A sota, foto del primer tram: amb el Cafè Condal i, al seu costat el Teatre Kursaal.

gener de 1939. Per acabar-ho d'arrodonir, la plaça que avui porta el nom d'11 de Setembre va anomenar-se Plaza de la División Azul, en referència als voluntaris espanyols que van anar a lluitar contra el bolxevisme i ateisme comunista, enquadrats en l'exèrcit de l'Alemanya nazi. La plaça actual de l'11 de Setembre seria reinaugurada el novembre de 1978 pel president de la Generalitat restablerta, Josep Tarradellas, i, per acord del ple municipal, des de l'any 2012 hi ha hissada permanentment una estelada.

Finalment cal consignar els noms populars com són els de plaça de la Farola o de Crist Rei, per la cruïlla del Passeig amb Guimerà. També la plaça d'Espanya, relleu de la de Francesc Macià el 1939, havia estat coneguda abans com la del *Grup*, pel grup escolar que s'hi construïa a batzegades i que va esdevenir finalment l'institut Peguera (1927). Encara avui la plaça d'Espanya sovint és anomenada amb eufemisme com la de l'Institut i, des de finals de segle XX ha estat objecte de propostes i fins escenificacions d'un canvi (plaça de Joan Fuster i, després de l'1 d'Octubre de 2017, plaça de la República). Sigui com sigui, hi ha una cosa ben certa: del Passeig se n'ha de dir Passeig, i només els forasters es posen en evidència quan -greu error!- l'anomenen Rambla.

Amb fang als fonaments

El desembre de 1912 s'havien redactat les alineacions del segon tram del Passeig, que aleshores encara no havia superat el carrer de Canyelles, però no serà fins al 1919 que es va esplanar l'actual plaça d'Espanya. I això perquè allà el Passeig tenia un conflicte: l'aigua. El terreny era un fangar constant amb l'aigua que baixava de Puigterrà o de la banda del Poble Nou. Francesc Comas proposa fer memòria recent d'aquell solar davant dels cinemes Atlàntida. «Per fer-nos-en el càrrec, i només com a exemple per a tots els que puguin recordar com quedava aquell aparcament després de quatre gotes de pluja: un autèntic i enorme fanguissar, amb la font de les Oques, que no eren sinó les filtracions des del Pujole». L'edificació per part de la iniciativa privada s'hi endevinava complexa i, sobretot,

Els plàtans del Passeig

Jordi Badia Guitart, biòleg

El plàtan, l'arbre del Passeig de Manresa i arbre viari per excel·lència a Europa, és una varietat seleccionada, l'origen de la qual se situa al segle XVII. No té cap àrea de distribució espontània. El seu nom científic *Platanus orientalis* var. *acerifolia*, amb els sinònims admesos *Platanus x hispanica* i *Platanus x hybrida*, denota l'origen híbrid. Els plàtans són un híbrid en el qual participa *P.orientalis*, l'espècie que viu de manera natural en boscos de ribera des de la península balcànica fins a l'actual Iran, que té les fulles amb entrants més profunds i lòbuls més allargats i els glomèruls de fruits en grups de 3 a 6 penjant d'un sol peduncle, i *P.occidentalis*, espontani a la meitat est dels Estats Units d'Amèrica, que té les fulles amb entrants poc profunds i lòbuls amples i els glomèruls de fruits penjant d'un en un. Al llibre *Arbres de Manresa*, Florenci Vallès especula sobre un possible origen als jardins d'Aranjuez, on hi ha exemplars molt vells del plàtan comú i de les dues espècies progenitores.

El seu nom més correcte en català és plàtan o plàtan d'ombra, que prové del llatí *Platanus*. Plataner s'aplica pròpiament a l'herba exuberant productora del fruit plàtan o banana. El plàtan té grans avantatges que n'expliquen l'actual profusió. És un arbre caducifoli que ben aviat assoleix una gran capacitat, que dona ombra densa i fresca a l'estiu, quan cal. Es reproduïx per estaca, un fet que facilita la feina de viver i que assegura la constància genètica. És un arbre excepcionalment sofer, que suporta les podes més salvatges, la contaminació de l'aire, la pavimentació que deixa escocells minúsculs, rètols clavats al tronc que acabarà englobant i altres agressions consubstancials a la civilització. Si el lloc no és adient o no es rega, creixerà poc; però no mor fàcilment quan està arrelat. Malauradament, a Manresa, les fuites de salmorra del col·lector sí que maten els plàtans i qualsevol altra espècie d'arbre. El passeig del Riu poso per testimoni.

Però el plàtan té també els seus inconvenients. El seu gran port, de fins a 40 metres d'alçada, pot ser desmesurat. Els plàtans no s'haurien de plantar mai a menys de 10 metres un de l'altre o d'un edifici. Passejar per sota dels plàtans comporta el risc de rebre un obsequi; a vegades... I, a finals d'abril i al maig, els pèls i la pols de les fulles tendres i dels fruits que s'escampen en desintegrar-se els glomèruls ocasionen inflamació de l'aparell respiratori, asma o al·lèrgia a un nombre creixent de persones. Una pluja oportuna i l'ús de mascareta esmorteeixen la incidència. L'al·lèrgia és la raó de la tendència a la substitució de plàtans per lledoners.

Per bé i per mal, els plàtans són l'essència del Passeig. El catàleg del patrimoni protegit de Manresa considera els plàtans del Passeig conjunt botànic d'interès municipal, amb la referència CBIM-020. Els plàtans més grans i vells situats entre la Muralla de Sant Domènec i la plaça de Crist Rei deuen tenir 130 anys, a comptar des del 1891 quan es va inaugurar

aquest primer tram. Malgrat la catalogació, la mida, l'edat i el respecte que mereixen en haver aixoplugat les converses i passejades de tants manresans durant tant de temps, el servei de Manteniment de l'Ajuntament de Manresa, segurament mal aconsellat, va fer tallar aquest hivern passat un total de 33 plàtans del Passeig, entre ells forces dels més vells, que van ser substituïts per peus joves de la mateixa espècie. No és la primera vegada que l'Ajuntament talla plàtans del Passeig aduint que estaven malalts. Cal ser conscients que el motiu primer de decadència dels plàtans sol ser la poda abusiva de branques sanes; si no es tallen més branques sanes durant temps, l'arbre pot refer-se. L'interior buit del tronc d'un plàtan s'acostuma a presentar com a signe de decrepitud, però no és tal problema si l'arbre segueix sostenint les branques amb fermesa. Per evitar riscos i molèsties, en la majoria de plàtans que es van sacrificar n'hi hagués hagut prou amb tallar-los les branques més seques, amb risc de trencar-se o que s'acostaven a les façanes; no calia talar-los d'arrel ni trencar l'harmonia del Passeig. Hom no s'imagina que per decisió municipal es puguin talar plàtans vells de la Rambla a Barcelona, del parc de la Devesa a Girona, dels Camps Elisis a Lleida, del carrer Pau Picasso a Ceret o de les ribes dels canals de Midi i de la Garona al sud de França. Al Passeig de Manresa, potser per aquell concepte provincià que menysté allò propi, es talen els plàtans vells fins i tot després d'haver-los declarat protegits. Ara caldrà esperar un mínim de vint anys perquè, si tot va bé, els nous plàtans arribin a una mida dels anteriors. I, és clar, no deixar que s'hi acosti altra vegada la serra dels llenyataires en aquests propers vint anys.

Joves passejant el febrer de 1969. Fotografia d'Antoni Quintana Torres (ACBG). A sota, aquest mes de juny, manifestació de l'orgull gai. Al Passeig hi ha conviscut sempre el lleure i, també, la reivindicació.

cara. «Per això a la plaça d'Espanya només hi construirà l'estat i el resultat és un nucli de serveis que va començar amb l'institut Lluís de Peguera i, després de la guerra, continuarà amb Correus el 1956, la Policia Nacional, el

xalet de Salut Pública i finalment l'Ambulatori de la Seguretat Social».

Després, més amunt, el Passeig encara acollirà l'edifici dels Sindicats –aleshores del sindicat únic i vertical, s'entén– i

fins i tot la plaça de braus, en una època en què la tauromàquia tenia molts aficionats a Manresa. El mateix Comas rebla: «De fet Manresa ha tingut mitja dotzena de places de toros, totes de fusta, provisionals, i moltes d'elles al Pas-

Diego Sánchez, rei de les terrasses

Diego Sánchez Pulido és el president del Gremi d'Hotelleria i Turisme del Bages, però sobretot és el propietari d'una rastellera de locals, vuit dels quals són al Passeig. Hom podria dir que és el *rei* de les terrasses manresanes. Va arribar des d'Alcalá del Valle (Cadis) amb tretze anys i de seguida es va posar a treballar al Frankfurt El Farolillo. «Era una cosa tremenda-tremenda. Fèiem 2.500 *bocates* cada dissabte i 2.500 més el diumenge, com uns campions!». Hi va aprendre l'ofici i, també, va descobrir que li encantava l'hostaleria. Als 24 anys, va quedar-se el bar Xaloc, a la cruïlla del Passeig amb Casanovas, amb un crèdit de Caixa Manresa que va poder tornar en només sis mesos: havia nascut Diesa. «Cada dia era un repte! Sense empleats, eh? Setze hores diàries! Fins que em van haver d'arregar, desmaiats. La família aleshores em va ajudar i van venir uns anys fantàstics!». També les propostes. «Em van oferir l'Òscar i des d'allà ens vam disparar. Vaig incorporar l'Atenes, el Pryca... al mateix bar del Pryca on el senyor Seoane em vindria a oferir el Miami i el Puerto Rico...». El Diego Sánchez fa memòria de la vintena de locals que tenia i una setantena més amb fórmules de franquícia a Terrassa, Sabadell, a Vic, a Lleida i a Barcelona. Diesa havia crescut fins als 90 locals! «Allò era dinamita, i em va costar el meu primer matrimoni: era impossible que algú pogués viure al meu costat». Avui Diesa Restauració aplega 22 establiments, bars i restaurants majoritàriament ubicats a Manresa i Sant Fruitós de Bages, amb oficines, espai de formació i cuina central. «Som un grup amb més de quaranta anys d'història i cada establiment mira de tenir personalitat pròpia». Al Passeig és allà on campeja, arrencant des del Maïami: Quiosc del Mig, Xaloc, Cirkus, Canaletes, Píper, Bar Plaça i –al darrer tram– l'Atenes.

Optimista per definició, es reconeix hiperactiu i exhibeix un punt d'orgull: «Ningú no m'ha regalat res. I això que m'he posat en molts sidrals! Però això només té un secret: treballar, crear equips i motivar-los». El Diego defensa que no té problemes de personal i recorda quan fa més de vint anys va anar fins a Romania a buscar-ne. «En tres anys, més de cent persones, i la majoria encara treballen amb nosaltres! També colombians o polonesos, tots amb ganes de ser al nostre equip. I des de Diesa els acompanyem, busquem pis, si els cal escola... els acolim, vaja!». Llicenciat en Psicologia fa pocs anys, acaba de complir-ne 65 i està convençut que «el millor encara està per venir!». Ara, però, combina la jornada pro-

fessional amb caminades de fins a dues hores diàries, «que és una cosa que m'endrega». Això i una més gran atenció a un tercer fill de tot just nou anys. «M'agrada tenir temps per estar amb la família, i no perdre'm coses que jo no havia conegut». Enamorat del Passeig de Manresa, no l'espanta la competència creixent. I de tot en fa un capmàs, i sentència: «El cert és que no m'ha anat pas malament, però jo valoro sobretot que puc recórrer cada dia tot aquest Passeig amb el cap ben alt, sense que ningú em pugui fer cap retret».

seig. De primer a baix de tot, allà on hi ha la Telefònica. Després vora l'institut que es va desplaçar el 1932 fins a la plaça 11 de Setembre, i que es va desmuntar durant la guerra. El 1952 es tornarà a construir al mateix lloc i s'hi van fer

curses fins a l'any 1960. És clar que a la plaça també s'hi havia fet sarsuela o boxa, tota mena d'espectacles!».

Prestigi i popularitat

Des del primer moment el Passeig va

ser el lloc on la burgesia manresana va construir les seves residències, després d'abandonar el carrer Sobrerroca, la plaça Major o Sant Miquel, on havien viscut fins aleshores. El conjunt –ara molt heterodox arquitectònicament–

El passeig, al tram del mig, el 1962, en una fotografia d'Antoni Quintana Torres (ACBG).

aleshores feia goig de debò: l'arquitecte Ignasi Oms i Ponsa va ser qui més encàrrecs va rebre, en un estil netament modernista. També hi destacaven els projectes d'Alexandre Soler o Bernat Pejoan. Ara bé, segons Francesc Comas, la Manresa popular «també va deixar de voltar pels carrers del centre històric, especialment pel Born, que era un carrer recollit i orientat a migdia, i es van desplaçar fins al Passeig, que esdevindria l'espai de trobada més popular de la ciutat, amb els seus quioscos, les cadires de pagament i els espectacles que s'hi celebraven. Molt aviat el Passeig va ser l'espai per mirar i ser vist».

De seguida, doncs, al Passeig hi apareix un primer quiosc (1894) i també cafès, el primer dels quals va ser l'Alhambra (1896), conegut pel sobrenom de la Gàbia, i posteriorment el Mundial. Hi haurà petits teatres, un primer cinema, s'hi faran titelles i d'altres atraccions, i fins i tot s'hi trasllada la fira ramadera de la Muralla, per l'Ascensió, tot i que inicialment els pagesos no hi volien pas anar!

I així com s'hi va construir un Casino de voluntat exclusiva i accés reservat, pocs anys després al costat, el Gran Kursaal ja naixia amb voluntat multitudinària. Es tractava de 1.520 butaques entre platea i amfiteatre, 26

lloges i tots els bancs del galliner: més de 2.000 localitats jerarquizades per l'alçada, però amb el desig empresarial d'arribar a tots els públics, especialment amb la novetat de les projeccions de cinema. I tot això al costat d'una oferta més humil, de locals de ball de patacada, amb billars i futbolins o, ja en els darrers temps, de videojocs electrònics als recordats Recreativos Saavedra.

Més terrasses que mai

En aquest itinerari cadascú hi pot afegir els seus records particulars –des de l'Amèrica, que donava per dins al Timbaler del carrer Guimerà, reconvertit en Meix i després Cirkus. O la concorreguda incorporació del restaurant i bar del Kursaal. O bé el Moka –popularment el bar dels *pijos*!– definitivament desaparegut. I les xurreries, aquell primer frankfurt al costat de Crist Rei, la presència de les fàbriques i el seu tancament, la fira i els cirks, els solars que finalment han quedat gairebé tots ocupats...

Hi ha hagut canvis, és clar, i tancaments o relleus tan malgirbats com el del quiosc del Quimet, que tot just a finals del mes de juny d'enguany va reobrir després de moltes peripècies. Però el cert és que d'ençà de la llei que restringeix el consum de tabac a l'interior dels locals, i les recomanacions

de distància i aire lliure propiciades per la covid des de 2020, les terrasses s'han multiplicat i fins i tot ocupen espais a carrers paral·lels: només cal fer un cop d'ull al carrer de Carrasco i Formiguera! Ara doncs, les terrasses han crescut fins a sumar-ne 22 i arribar fins a dalt la Bonavista. Gemma Camps, al diari *Regió7*, diu haver comptat fins a 411 taules! En termes econòmics, quioscos al marge, l'ingrés per terrasses a favor de la hisenda municipal l'any 2019 sumava un total de 26.084 euros per la temporada d'estiu i 16.527 euros per al període d'hivern.

L'oferta bancària, comercial o els despatxos professionals aporten un flux de gent i, si bé ha desaparegut l'atractiu dels cinemes –del Catalunya al multisales Atlàntida–, els equipaments recuperats de la Biblioteca i Centre Cultural del Casino o el nou teatre Kursaal garanteixen l'atractiu: els resultats de 2019, just abans de la pandèmia, evidencien que són un veritable imant per al Passeig durant tot l'any, estiu i hivern, i costa tornar a imaginar-nos els dos locals tancats com ho van estar durant dècades. Parlem de 60.000 persones per a les sales d'exposicions i conferències del Centre Cultural del Casino, i 275.000 més per a la biblioteca. I encara 80.534 espectadors per al teatre Kursaal!

Instantània familiar, amb Francisco Coloma, Cándida García, i la nena, Pilar Coloma, al primer local d'orxata al carrer Nou.

Al capdavant, si aquest estiu resseguíu altra vegada el Passeig comprova-reu l'efervescència que s'hi acumula. Amb colles d'adolescents i també de jubilats. Hi ha qui ensenya el melic i qui es cobreix fins al cap. Famílies *de tota la vida* i d'altres acabades d'arribar, que ocupen les cadires gratuïtes o demanen refrescs sota l'ombra dels plàtans. La diversitat s'hi fa palesa, seguint l'esquema de la primera Manresa industrial: un espai de socialització i intercanvi entre els que hi viuen i els que l'utilitzen des de fa més d'un segle. Un símptoma immillorable de convivència i comunitat intergeneracional interclassista i intercultural, Tan democràtica com l'elogiava Vicenç Prat.

L'orxata, de la Xixo

Fa més de cent anys que són a Manresa. L'Héctor, primer dels tres germans Pascual Coloma, ho recorda així: «Al 1910 la cosina del nostre avi ja va venir a vendre torrons a Manresa. I abans, el seu avi ja era un d'aquells xixonencs que anualment pujaven a Barcelona. Som almenys cinc generacions despatxant torró!». S'estaven al portal del forn Munné, al carrer del Born, unes setmanes abans de Nadal. «Concha Colomina, que era cosina fadrina, filla de Sebastián Colomina, es plantava a vendre vestida de xixonenca!». Després de la guerra, però, «ja serà el nostre avi, Francisco Coloma, amb la seva dona, Cándida García, qui vindrà a fer la temporada ocupant un tros del portal de l'edifici de Ràdio Manresa, a la Plana». L'any 1952 la família lloga un petit local al carrer Nou, «i aleshores, per amortitzar el pas, vam ampliar l'oferta nadalenca amb orxata i granissat». Res de nou per a uns xixonencs que han après a viure en un èxode permanent: cada estiu el seu poble es buida «i és per això que trobaràs orxata xixonenca arreu d'Espanya».

Avui els germans Héctor, Dimas i Ivan regenten la Xixo amb establiments al Passeig i també al carrer Guimerà. «Els avis, amb la nostra mare, Pilar Coloma, anaven i venien. Feien la temporada des de Sant Jordi fins a setembre. Després començava la temporada de fer torrons: obríem la nostra fàbrica a Xixona fins al 20 de desembre. I és clar: tornàvem a Manresa per vendre!» L'Héctor (1968) està content d'haver après l'ofici, tot just va fer els setze anys: «Vaig aprendre a confitar fruita, a fer tota mena de torrons i també de *gelaor*», i recorda l'anar i venir de la seva joventut, el tràfec. «Vaig ser batxiller a Xixona, però quan pujava a Manresa també vaig conèixer moltes escoles diferents on acabar el darrer trimestre del curs, masses». Ara, amb la segona criatura, ell i la dona –xixonenca també!– van prendre una decisió: quedar-se a la ciutat. I des de l'establiment del Passeig se sent el vèter de les terrasses. «El nostre pare, Lluís Pascual Sala, va tenir l'encert d'agafar el local de l'antiga joieria Busquets. Era l'any 1982, i allò sí que va ser un canvi! Portàvem la nostra orxata a totes les altres terrasses i cada any creixíem en taules... Ara ja no en podem posar més!». Ell hi treballa des de l'estiu de 1984 i només li reca que mai no ha pogut ser a les festes de moros i cristians del poble. «A tots ens passa el mateix. Per això els *gelaors* de Xixona en patrocinem una altra el mes de febrer!». I si enyora alguna cosa és aquell ambient familiar de fa quaranta anys, al Passeig, aleshores que «ens coneixíem tots i els pares d'adolescents et deien, 'pega'm una ullada al nano!'. Per això nosaltres encara busquem un entorn familiar. I no servim ni begudes embotellades, ni entrepans ni tampoc alcohol: tot artesà!». L'excepció si de cas és la *lletuga*, tradicional d'Alacant, que no és sinó granissat de llimona amb un bon raig de licor de menta. «Sempre tenim una ampolla de Pippermint rere el taulell!».

ca non ge

RESTAURANT

RESERVES
938 725 568
canonge.cat

MENÚ MIDDIA
de dilluns a dissabte
SOPARS
divendres i dissabte

la xixo

Guimerà, 46

Passeig Pere III, 10

Tapes d'estiu

Cuina en productes de temporada i proximitat

Els millors vins per l'estiu
A la terrassa de Sant Domènec
al centre de Manresa

Carrer del born 28 Manresa tel. 93 872 1114

info@lasvegas.com

**LAS
VEGAS**

Salvador Farrés

El cultivador del temps

Salvador Farrés m'espera a peu dret a la porta de casa seva amb una tímida rialla i els braços oberts, amb l'ànim de compartir les seves experiències. La vida li ha mostrat la cara més amable i també la més amarga al llarg dels seus 101 anys. Així i tot, no ha perdut mai el sentit de l'humor. «Quines batalletes vols que t'expliqui?», pregunta divertit, mentre em convida a passar cap a una sala d'estar lluminosa, coberta de retrats dels seus avantpassats. La casa on viu conté la història de generacions i generacions d'una família dedicada a la terra que distribuïa els seus productes en una de les parades del mercat de la plaça Major de Manresa. Ell va donar continuïtat a la tradició agrícola fins a arribar a la vellesa. «El camp ha estat el meu treball i la meua poesia», indica.

L'aire de pagès es conserva en les seves mans robustes, avesades a cultivar el terreny. La duresa que va adquirir amb l'ofici contrasta amb la calidesa del seu rostre, amb una mirada vivaç, malgrat haver conegut el dolor de ben jove. Només era un noi de 17 anys quan va rebre una carta que l'instava a integrar-se a l'exèrcit republicà, juntament amb altres soldats joves que van formar part de la Lleua del Biberó. D'entrada li va semblar una oportunitat per veure món més enllà dels límits territorials que coneixia, però ben aviat es va adonar que havia entrat a la gola del llop. «Quan vaig començar a sentir soroll d'armament i a veure un company repartint glops de conyac vaig entendre que estava a la guerra», remarca. En les batalles hi va perdre els amics i la innocència, però en cap cas l'esperança, «cada vespre m'encomanava a la Moreneta perquè m'ajudés». Afortunadament, va sortir-ne il·lès, però el van capturar i se'l van quedar per fer de soldat dins del bàndol franquista fins a la fi del conflicte, quan el van destinar a Pontevedra per fer el servei militar.

Després de set anys fora de casa, va tornar a l'estimada Manresa per dedicar-se plenament a la pagesia. La feina li permetia sortir de tant en tant a ballar i a festejar amb qui s'acabaria convertint en la seva dona, Dolors Arderiu, amb qui van tenir dues filles, la Isabel i la Josefina, i van assumir el relleu dels pares en el negoci familiar. Principalment, es dedicaven al conreu de vegetals, com ara els porros, els naps, les pastanagues o les xirivies, entre altres aliments que venien lligats amb un cordill en forma de ram. Els colors i les aromes de les verdures fresques acabades de collir van omplir la seva llar durant una pila d'anys en què matinar era el pa de cada dia. «La feina al camp era molt dura, no podies tenir mandra, però la recompensa era veure créixer els fruits», destaca. Les llargues jornades al tros sovint les acabava al seu taller, on s'entretenia a construir tota mena d'objectes de fusta, una afició apresada de forma autodidàctica amb les seves mans hàbils, que també són capaces de pintar.

El Salvador s'alça de la butaca per mostrar-me els quadres que decoren el menjador, firmats per ell, on apareixen paisatges oberts i serens. Qui sap si darrere d'aquest pagès empedreït s'amaga un autèntic artista. Ell, però, no s'ho pregunta, simplement agraeix allò que la vida li ha regalat al llarg del temps. La saviesa a l'hora de cultivar la terra l'ha sabut traslladar a l'art de viure. Si relata episodis crus, sempre hi afegeix que va poder admirar un paisatge, conèixer una dona bonica o treure'n algun aprenentatge. Recordar anècdotes del passat és un exercici que li agrada per sentir-se més a prop de la seva filla Isabel, que va morir molt jove i de la seva dona, que va perdre ara fa set anys. Totes dues estan presents en les fotografies d'aquesta casa acollidora, on ara juguen els seus nets i besnets, amb qui pot compartir relats, carícies i l'alegria de viure.

Aleix Comas i Marta Gibert

Des de Viena

«Aquí se'ns ha valorat el nostre recorregut científic i se'ns ha facilitat continuar la nostra carrera professional»

Des de fa deu mesos, vivim a Viena. Els últims deu anys hem viscut entre Ginebra i Ulm (Alemanya), Ginebra i Zurich, i Zurich i Catalunya. A Suïssa hi van néixer els nostres fills, l'Iu a Ginebra i el Maiol a Zurich. Ara, la capital austríaca ens han ofert una gran oportunitat professional per a tots dos, concretament la TU Wien, la Universitat Tècnica de Viena. Som investigadors científics, en física experimental (Marta) i química teòrica (Aleix). Després d'un doctorat i anys de recerca, ens era molt difícil establir-nos tots dos a Catalunya. Aquí se'ns ha valorat el nostre recorregut científic i se'ns ha facilitat continuar la nostra carrera professional mitjançant un programa de carrera dual (*dual carrier program*). Fins i tot les places a la llar d'infants de la universitat estaven incloses en l'oferta de feina. A casa nostra, programes com aquest malauradament encara són molt lluny de ser una realitat.

El primer confinament a causa de la covid el vam passar a Suïssa, on una de les diferències principals comparat amb Manresa és que sempre vam poder sortir una estona al carrer. Aquí a Àustria són més estrictes, però només hem viscut un confinament d'unes tres setmanes abans de Nadal, un cap de setmana després que obrissin els famosos mercats de Nadal. Malgrat el que anunciaven els mitjans informatius d'arreu del món, durant aquests temps, el nostre dia a dia va ser el mateix de sempre, nosaltres anant a treballar i els nens a la llar d'infants. De la pandèmia, el que més ens va sorprendre és que la ciutat de Viena oferia test PCR gratuïts sempre que volguessis (actualment només 5 al mes) i que la polarització de la societat austríaca respecte de les vacunes era molt gran. Quan a Catalunya o a Suïssa encara no es parlava de la tercera dosi, molta gent d'aquí ja se l'havia posada. D'altra banda, una quantitat prou important de la població no es vol vacunar, i durant molt temps hi ha hagut manifestacions al centre de Viena cada cap de setmana. Ara estem *en pausa*, a l'espera de com evolucionen les noves variants per veure si la llei de vacunació obligatòria s'acaba establint o no.

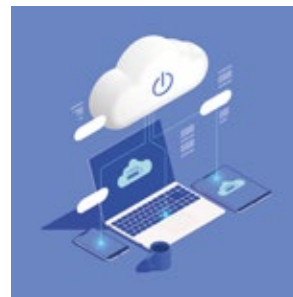
Foto de família davant de l'església de Sant Carles Borromeu, a la Karlsplatz de Viena

Entre la covid i la feina, encara ens falta poder conèixer a fons la ciutat. Tenim la sort de viure a 15 minuts a peu de la universitat, a prop del centre de la ciutat. La nostra ruta diària inclou llocs tan emblemàtics com la Schwarzenbergplatz (on hi ha el monument rus, actualment amb una enorme bandera ucraïnesa pintada a la paret de darrere), l'emblemàtic Musikverein (que acull el famós concert de Cap d'Any) o la Karlsplatz (on una placa commemora el conegut compositor Vivaldi, que va morir en la pobresa i va ser enterrat en un lloc desconegut). Hem visitat el palau de Schönbrunn i el zoo, alguns dels nombrosos museus amb activitats per a nens... però, tal i com fèiem a Suïssa, els caps de setmana ens agrada allunyar-nos de la ciutat i passejar pels boscos i la muntanya.

Aleix Comas i Marta Gibert són investigadors científics i treballen a la TU Wien (Universitat Tècnica de Viena)

El Núvol, una nova concepció de la informàtica

Josep M. Macià Roldan, gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers Graduats i Enginyers Tècnics Industrials a la Catalunya Central

Les tecnologies al Núvol, o *cloud computing*, aconseguir millores substancials pel que fa al temps de reacció davant de qualsevol situació. Per això, cada cop hi ha més tasques informàtiques que es van passant al núvol i, progressivament, passarà el mateix amb els sistemes de control de la producció. Entre els seus principals avantatges hi ha l'estalvi econòmic, la capacitat per adaptar-se a les necessitats reals de l'empresa i el fet que obre la porta a accedir a altres tecnologies punteres que seria molt complicat adquirir directament.

Quan parlem de computació al Núvol ens referim a la prestació de serveis allotjats a través d'internet. És a dir, ja no és necessari que l'empresa disposi físicament d'arxius, programes, utilitats i informació, sinó que tot això pot estar allotjat en algun lloc d'internet, el Núvol, de manera que hi puguem tenir accés permanentment i ens estalviem el cost que suposa haver-ho d'emmagatzemar, mantenir i gestionar des dels ordinadors de l'empresa.

Quins avantatges té?

La flexibilitat, la reducció de costos i la major connectivitat són alguns dels principals avantatges de treballar al Núvol. Tècnicament, permet que l'empresa pugui utilitzar grans recursos de computació d'una manera àgil, econòmica i ajustada a les seves necessitats. L'empresa que treballa al Núvol només paga pels recursos que utilitza, pot adaptar-los fàcilment en qualsevol moment i pot gestionar el negoci des de qualsevol lloc gràcies a una plataforma integrada. A la vegada, la computació al Núvol obre portes a treballar amb les tecnologies més avançades del moment, fonamentals per adoptar la indústria 4.0. Es diu que el model basat en el Núvol és clau perquè l'empresa pugui disposar d'altres tecnologies punteres com el *big data*, la simulació o el *machine learning*. De fet, en un estudi fet per Oracle, el 60% de responsables tecnològics de mitjanes i grans empreses va dir que si s'adopten les tecnologies al Núvol amb un enfocament integrat es poden aprofitar al màxim les grans innovacions com la robòtica o la intel·ligència artificial. Està comprovat que facilita el treball col·laboratiu. En guardar en el Núvol els diferents documents i informació de l'empresa, tots els usuaris (o els usuaris amb

els permisos adequats assignats) podran accedir-hi. Això permet que diversos usuaris puguin treballar en el mateix document de manera simultània, eliminant la necessitat que es trobin en el mateix lloc per poder realitzar-lo.

Riscos

Cal tenir en compte, però, que el Núvol també té els seus riscos, com la dependència d'aquests serveis contractats en línia o el fet que terceres empreses puguin accedir a la informació, per la qual cosa és imprescindible disposar de bons protocols de seguretat. Avui dia la seguretat de la informació és primordial per a les empreses perquè les dades són potser el seu actiu més valuós. D'altra banda, treballar en el núvol permet disposar d'una gran seguretat de la informació davant qualsevol desastre com ara incendis, inundacions o talls d'electricitat: les dades romandran fora de perill en trobar-se en servidors externs a l'empresa. Un sistema de còpies de seguretat automatitzat en el Núvol permetrà disposar d'una còpia de les dades actualitzades. En cas de necessitat les dades podran ser recuperades en poc temps minimitzant les possibles pèrdues d'informació.

Per emmagatzemar en *cloud* i començar a treballar en el Núvol és necessari contractar un proveïdor de serveis. Hi ha en el mercat una gran oferta de proveïdors d'emmagatzematge *cloud* on triar aquell que s'adapti millor a les necessitats de l'empresa. Aquestes empreses cobren una quota (normalment mensual) per l'emmagatzematge online i poden modificar-se les condicions contractades en qualsevol moment de manera efectiva i ràpida. És molt senzill i ràpid ampliar la capacitat d'emmagatzematge sense necessitat de comprar nous dispositius o haver d'aturar els sistemes per incrementar aquesta capacitat.

Pacte Nacional per la Llengua Parlem-ne avui per parlar-la demà

El Pacte Nacional per la Llengua és un projecte de país impulsat pel Govern de Catalunya per tractar els temes relacionats amb el català d'una manera frontal, dialogant i adaptada als temps actuals, en què hi hagi implicats els màxims agents polítics i socials possibles. L'assoliment d'aquest pacte és necessari tenint en compte les dades actuals sobre el desús i el desconeixement de la nostra llengua.

L'1 d'abril es va obrir a la ciutadania el procés participatiu del Pacte Nacional per la Llengua. Tothom ha estat convidat a participar-hi a través del web pacteperlallengua.gencat.cat. La Secretaria de Política Lingüística ha esperonat les entitats de tot el país, les persones a títol individual i qualsevol grup que tingui interès a fer-hi aportacions a través de la pàgina web i també a organitzar sessions de proximitat, per tal que tota la ciutadania pugui fer propostes de millora de l'ús de la llengua a partir dels diferents contextos territorials.

A la tardor es farà un retorn dels resultats d'aquest procés i s'iniciaran els treballs de la taula social i de partits que han de conduir a la signatura del Pacte i a l'inici d'una nova política lingüística.

PINTURES LAMINATS DECORACIÓ

Mel. 13 - 08241 MANRESA. Tel. 93 872 65 58

Fax. 93 872 85 93 eltallerscp@gmail.com

TOT UN ANY D'INFORMACIÓ MANRESANA A LA BÚSTIA

Per només 4 euros al mes, la farem arribar a
Manresa o a qualsevol altre lloc del món!

Nom i cognoms _____

DNI _____ Correu electrònic _____

Adreça _____

Població _____ CP _____ Tel. _____

Se subscriu a El Pou de la gallina, de _____ a _____ de _____ per
un import de 4 euros per exemplar, que pagarà:

Titular _____

Caixa o banc _____

Codi IBAN _____

Us demano que siguin pagats els rebuts al meu nom que presentarà l'Associació Cultural El Pou de la gallina.

(signatura)

Retalla o fotocopia aquesta butlleta i fes-la arribar a la redacció d'El Pou de la gallina, al carrer Sobrerroca,
26, 1r. 08241 Manresa (Bages). També pots omplir el formulari entrant a www.elpou.cat

Si sobretot és verdura, anem bé!

Marta Jorge

Les fruites i verdures són una font de micronutrients tan adients que han de formar part de la nostra dieta diària. Menjar fruita tal com la trobem al mercat és fàcil, però moltes verdures i hortalisses les hem de cuinar primer. Les opcions disponibles són variades: al forn, a la graella, cuites... Al supermercat trobem, però, aliments envasats que contenen verdures ja a punt per menjar i, de vegades, dubtem a l'hora de triar-les per si es donés el cas que hem escollit un producte no saludable. L'etiqueta misteriosa d'avui n'és un bon exemple. Som-hi amb els ingredients:

INGREDIENTS

Albergínia escalivada (75%), tahina (pasta de llavors de sèsam), aigua, oli d'oliva verge extra (3%), suc de llimona, all en pols, ceba en pols i sal.

INFORMACIÓ NUTRICIONAL (per 100g)

Valor energètic	553 KJ (134 kcal)
Greixos	10,7 g
dels quals saturats	1,7 g
Carbohidrats	0,8 g
dels quals sucres	<0,5 g
Fibra alimentària	3,7 g
Proteïnes	6,7 g
Sal	1 g

Aquest producte conté un 75% d'albergínia, per tant, anem bé. A continuació tenim pasta de sèsam i aigua. El producte porta oli d'oliva en un % petit per millorar la seva textura que, a més a més, és oli d'oliva verge extra. Ara per ara, ja sabem que aquest tipus d'oli és una opció immillorable. L'all, la ceba i la sal busquen millorar el sabor. El suc de llimona s'hi acostuma a afegir com

a antioxidant i el llistat d'ingredients no inclou ni conservants ni colorants.

L'etiqueta és la d'una terrina de *baba-ganuix* o *mutàbal*. Tot i que el nom sembla complicat, el mutàbal és originari del Pròxim Orient. És un puré d'albergínies escalivades que s'acostuma a condimentar amb d'altres ingredients com all, llimona, oli d'oliva i tahina. De la barreja de tots els ingredients s'obté una crema que s'acostuma a acompanyar, per exemple, de *crudités* o bastonets de pa. L'ingredient principal de l'etiqueta d'avui és la verdura i no hi ha ingredients sospitosos: el misteriós mutàbal té una composició nutricional francament correcta amb l'albergínia com a protagonista. Vigilant de no passar-nos, perquè tampoc no es tracta d'acabar la terrina de cop, és una bona opció per acompanyar amb una bona font de proteïna com, per exemple, ou dur o peix.

RECORDA

Menjar verdura aporta molts beneficis per a la salut i l'hem de trobar a la base de la nostra dieta. Més enllà de les verdures i hortalisses fresques que es poden menjar sense cuinar, al supermercat també podem trobar opcions saludables i nutritives com la de l'etiqueta misteriosa d'avui. L'important és, com sempre diem al *Saps què menges?*, revisar bé l'etiqueta i ingredients per tal que no ens enganyin amb ingredients poc saludables o un envàs suggeridor que pot ser una trampa. Com a consell final, una opció interessant si tenim temps és preparar el mutàbal a casa. Els ingredients són fàcils de trobar, fins i tot la tahina o pasta de sèsam, que s'acostuma a trobar al supermercat.

Els travertins de les balmes de la Gorgonçana

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

L'indret es troba situat al Baix Llobregat, molt a prop d'Esparreguera i de la Colònia Sedó, al bell mig del terme municipal del poble, i és proper al Llobregat. Les balmes de la Gorgonçana, geològicament, formen part de la Depressió Prelitoral Catalana (també denominada Depressió del Vallès-Penedès), una de les parts constituents del anomenat Sistema Mediterrani. Esparreguera es situa a cavall de dues de les unitats geològiques que constitueixen el sòl i el subsòl del nostre país. Al nord de la població s'estén la Depressió Geològica de l'Ebre (o Conca Geològica de l'Ebre) i al centre i sud de la població s'estén el Sistema Mediterrani. Dintre d'un dels sectors d'aquest darrer es situen les balmes. Aquesta darrera unitat geològica constitueix per una banda la denominada Serralada Prelitoral Catalana i per d'altra la Depressió Prelitoral Catalana. La serralada es troba situada al Nord, respecte de la depressió. Bona part de la població d'Esparreguera, també les balmes, es troba ubicada sobre la depressió, igual que la veïna població d'Olesa de Montserrat.

La característica fonamental de les balmes de la Gorgonçana és la dels materials geològics. Es tracta d'importants afloraments de travertins. Aquestes roques s'han format per la precipitació del carbonat càlcic a partir d'aigües riques en dissolucions de bicarbonat càlcic. Aquest bicarbonat pro-

Nom del paratge: Les balmes de la Gorgonçana. **Situació:** Terme municipal d'Esparreguera, Baix Llobregat, vora la Colònia Sedó, el riu Llobregat i el terme d'Olesa de Montserrat, uns 3 km al sud del Geoparc de la Catalunya Central, que té el límit meridional al veí terme de Monistrol de Montserrat. **Situació geològica:** Es localitzen dintre la Depressió Prelitoral Catalana, entre els afloraments dels materials miocènics que reblen aquesta depressió. **Importància geològica:** Aquestes balmes tenen una gran importància geomorfològica i constitueixen bona part de la façana sobre el Llobregat, de la població d'Esparreguera. **Materials geològics:** Són unes roques carbonatades denominades travertins (popularment es coneixen amb el nom de pedra tosca). Es tracta d'uniques roques esponjosos, amb nombroses empremtes de restes de vegetació, ja que s'han format per precipitació de carbonats de calci per sobre de la vegetació. **Curiositats:** Aquestes roques han estat explotades en molts indrets i s'han emprat per a la construcció, ja que tenen la propietat de ser compactes i de ser aïllants del soroll. Per aquesta raó s'han fet servir a les esglésies romàniques per fer el sostre, com a la propera ermita de Santa Maria del Puig.

cedeix de l'erosió de calcàries situades més amunt, cap al Nord. En arribar aquí, s'ha precipitat el carbonat càlcic, com a conseqüència d'un conjunt de processos biològics i geològics. Així, s'han dipositat importants acumulacions de roques carbonatades, concretament de travertins. Posteriorment, l'erosió diferencial del conjunt ha conduït a la formació d'uns relleus positius, els quals destaquen sobre els altres dels voltants, més tous. Per d'altra banda, per sobre dels travertins s'han desenvolupat importants balmes i s'han originat coves, en processos consecutius de noves dissolucions del carbonat càlcic. I, dintre de les coves i balmes, s'han originat importants concrecions carbonatades, d'una gran bellesa. Tots aquests processos s'han donat en els darrers temps geològics, en menys d'un milió d'anys i escaig, durant l'Holocè.

‘Cunyadisme’ ambiental

Ignasi Cebrian

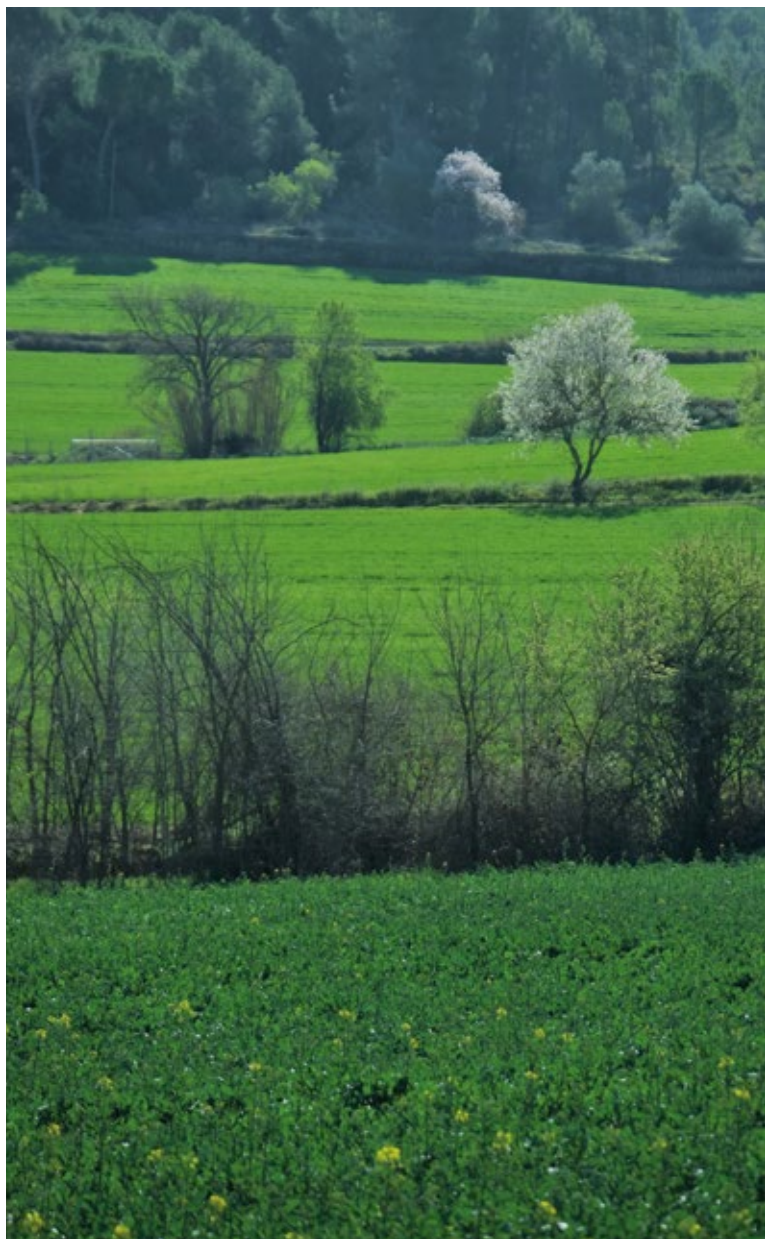

i ha persones amb poques habilitats i coneixements sobre un tema concret que es consideren de manera inconscient més capacitats que d'altres de més ben preparades. Es sobrevaloren, mesuren les seves habilitats i coneixements en excés.

Tenen un clar biaix cognitiu que rep el nom d'efecte o síndrome de Dunning-Kruger. Síndrome descoberta per David Dunning i Justin Kruguer, dos psicòlegs cognitius, l'any 1999. Qui pateix aquesta síndrome és incapaç de veure la seva manca d'aptituds. Creuen que les seves capacitats estan per sobre de la mitjana i, a més, no perceben la seva manca d'habilitat ni reconeixen els coneixements d'altra gent més capacitada. Incapaces de copsar la seva incompetència. Les persones que són competents, les que no la pateixen, consideren que estan dintre de la mitjana, acostumen a ser humils i a dubtar dels seus resultats a l'hora d'exercir aquella habilitat o ensenyar els seus coneixements.

Els que pateixen aquest biaix, són els típics cunyats amb tendència a opinar sobre qualsevol assumpte. Aparenten ser els més llestos, malgrat tenir davant un expert sobre el tema. Sovint pateixen *cunyadisme* i no tenen cap mena de vergonya. El coneixement hauria de fluir sempre de la gent que en té més a la que en té menys. Quan hi ha aquesta síndrome, el coneixement no flueix. La xerrameca contribueix a la ignorància. No hi ha aprenentatge. Segons el tipus d'habilitats i coneixements, la síndrome ens pot afectar a nosaltres o al veí. Per tant, cal ser molt humils i prudents a l'hora d'opinar sobre alguns temes o en fer certes coses. Podem anar errats i, a més, no ser-ne conscients. Podria tractar-se d'una il·lusió i nosaltres, capficats a voler tenir la raó. Tres dels temes més freqüents on es produeix aquest efecte són el futbol, la política i l'educació.

La qüestió és que la ignorància engendra més sovint confiança que el coneixement. Són aquells que en saben poc els que afirmen assertivament que aquest o aquell problema seran resolts partint de premisses equivocades. Malgrat tot, la ignorància individual pot obviar-se. En el cas concret de l'actual crisi ambiental, el més perillós de tot plegat és quan la ignorància esdevé col·lectiva. El *cunyadisme* ambiental n'és l'impulsor. Les societats *modernes* actuals van per

La interpretació enganyosa del paisatge és un tipus de *cunyadisme* ambiental molt estès. El que es veu contribueix o no a la crisi ambiental?

aquest pedregar. Les conseqüències seran del tot inesperades. Creiem que tenim les habilitats i coneixement per solucionar aquesta crisi i no és així. Massa cunyats.

XAVIER JOVÉS GARCIA

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Expert en la lluita contra incendis, des de fa sis anys és president del Secretariat de Federacions de les ADF de Catalunya. Va ser membre de la junta de l'ADF Pla de Bages i també de la de Manresa i com a responsable dels serveis de manteniment de l'Ajuntament, va elaborar el Pla d'Emergències de 1992, entre d'altres. Va ser un dels creadors de la Delegació al Bages del Col·legi d'Aparelladors i forma part de les fundacions del Montepió de Conductors i d'Ampans, entitats on havia estat membre de junta. També va ser president de l'Associació de la Misteriosa Llum i membre de la junta de la Creu Roja.

«Després del bon muntatge que es va fer al Palau Firal, seria un error monumental tornar a traslladar Protecció Civil»

els avis i pares vas tenir relació amb les Escodines. Ha canviat molt?

—Recordo les Enramades de

quan era petit, ja que l'avi, la iaia i tietes i cosines vivien al número 5, davant d'una pastisseria. Hi anava cada any a buscar la mona. El pare també hi va néixer. Era un carrer de pagesos, amb el bar Farràs. L'avi va ser dels primers

xofers de Manresa. Treballava per l'amo de la fàbrica Carreras de la Bonavista, on després hi va fer de porter. No soc escodinaire però tinc bon records de les Escodines d'abans, no de les d'ara.

Entitats

—Quina valoració fas del teu pas per Biela Club Manresa?

—Vaig col·laborar amb l'entitat de jove. Vaig participar als ral·lis 2.000 Viratges i als de la Pujada en costa a Montserrat, hi feia de locutor. Vaig ser copilot del Jo-

sep Escalé Sisteré de les bates, que corria amb un mini i de l'amic Josep M. Macià. Fins a la davallada econòmica, el Biela sempre havia estat molt ben considerat a nivell automobilístic arreu de l'Estat. D'aquella època en quedem molt pocs. Hi va haver un relleu generacional i ara l'entitat és dirigida per joves.

—Quina ha estat la teva relació amb Ampans?

—Vaig començar amb la presidència de l'advocat Manubens, que ens va encarregar a Valentí Roqueta i a mi l'organització de la campanya de l'Ampolla i el Paper, una de les més emblemàtiques de la ciutat. Vaig tenir una bona relació amb mossèn Sanpera. Quan va començar a decaure, vam fer durant tres anys la campanya Juguem tots, on sortejàvem cotxes, motos i viatges, i van venir els jugadors del Barça, en l'època en què la senyora Balaguer també era a la junta, on vaig entrar sota la presidència de Baltasar Corrons. Soc patró vitalici dins la Fundació i ens reunim tres o quatre cops l'any per oferir-los línies d'actuació.

—Com vas entrar a formar part de la junta del Montepio?

—El meu pare n'havia estat secretari amb Josep M. Augé i el pare Roqueta. Quan va morir em van demanar per entrar-hi. Vaig estar-hi vuit anys. Amb el Claramunt de director, tenia per companys Pere Sala, Santi Busquets, Rossend Mata... Es va fer l'edifici nou i vaig formar part de la comissió que va celebrar els 50 anys de l'entitat. Des de fa gairebé un any soc membre de la Fundació per impulsar activitats socials.

—També vas estar a Creu Roja, oi?

—Sí, en l'etapa de la presidència de Florenci Serra, amb Joan Barbé de gerent. Ho vam passar malament perquè era l'època en què van deixar d'haver-hi soldats. Creu Roja és una entitat molt centralista i no es podia tocar una pedra si Madrid no ho autoritzava. Ens va portar problemes i el president es va plantar: vam dimitir tots.

—D'on va sorgir l'Associació Misteriosa Llum?

—Gonçal Mazcuñán, Pere Garcia, Florenci Serra i Pere Oms en van ser els primers responsables. Van fer el canvi de confraria a associació. Després em van passar el *mort* i vaig assumir-ne

la presidència, ja que segons els estats haves de fer de tresorer, secretari i president. Amb mi va entrar Manuel Villaplana i darrere meu Miquel Blanch, de la Mútua. En aquella època encara organitzàvem la Fira de l'Aixada, amb Jordi Pessarrodona, responsable de la part artística, però ens vam adonar que era impossible de gestionar i ho vam passar a l'Ajuntament per tal que inicialment se'n fes càrrec Fira de Manresa.

—Per què es va crear la delegació al Bages del Col·legi d'Aparelladors?

—Fa 32 anys, a Manresa érem només deu aparelladors, però el col·legi era molt potent a Barcelona. Amb Antoni Casas i Alexandre Mazcuñán ens vam adonar de la necessitat de fer una delegació a Manresa. Quan va entrar de president Carles Puiggròs, just després d'obrir una delegació a Osona, ho va veure bé. El primer president va ser l'Antoni Casas. Vaig estar-m'hi quinze anys de secretari. Ens vam instal·lar a la Plana de l'Om i la va inaugurar Juli Sanclimens. Teníem associats d'Igualada i la gent feia cua per venir a visar al col·legi. Ara tot es fa per internet. Fèiem formació, xerrades i conferències.

Serveis de manteniment

—A l'ajuntament, organitzes els treballs comunitaris el 1981?

—Efectivament. En una època de gran atur, l'Ajuntament em va llogar com a tècnic durant sis mesos per dirigir uns treballs comunitaris. Van llogar cent persones en aquesta situació durant tres mesos, mitjançant una empresa semiindependent i cobràvem de l'Estat. Es van fer moltes realitzacions, com ara la pavimentació del camí de la Cova i el camí de la barriada Sol i Aire del sector de les Tres Creus; vam pintar totes les escoles públiques de Manresa; vam fer el clavegueram des de la Becman fins a la Fàbrica Nova del torrent de Sant Ig-

nasi que hi passava a cel obert i un altre a la barriada de Sant Pau. En aquells moments, l'Ajuntament per fer les obres de carrer no tenia brigada d'obres, sinó que tenia empreses contractades, llogades indefinidament: jardineria, Elèctrica Garriga, una empresa de paletes arreglava les voreres... La realitat era que es produïa un desgavell total, en no haver-hi cap tipus de control.

—Els socialistes van capgirar aquesta situació?

—Sí. Van entrar amb la intenció d'endregar la ciutat i els barris. Em van oferir ser el primer responsable de Manteniment. Conjuntament amb l'enginyer Pep Centelles vam crear aquests serveis. Inicialment en dèiem Brigada d'obres. Vam llogar paletes, electricistes, fusters... Vam comprar cotxes i d'una manera precària ens vam instal·lar a l'Escorxador, quan ja estava tancat, on vam muntar unes oficines i un vestidor. Amb els anys vam aconseguir tenir una brigada potent. Recordo que quan vam començar hi havia un regidor que als vespres anava a veure els veïns per saber els fanals que estaven fosos, en una època en què l'enllumenat era un desastre. D'acord amb les associacions de veïns, vam posar un telèfon directe al nostre despatx per rebre les queixes sobre les bombetes fosos, per tal que l'endemà s'anessin a arreglar. Aquesta actitud de donar resposta va crear una bona sintonia amb algunes associacions com Sant Pau o la barriada Mion. A partir d'aquí vam anar muntant els serveis de Manteniment i durant anys vaig ser-ne el responsable, des dels serveis del cementiri al dels jardins.

Emergències

—Com va sorgir el teu treball a Emergències?

—Començo a desviar-me de la feina professional d'aparellador municipal l'any 1985, quan es produeix el gran in-

cendi del Pont de Vilomara, on es cremen gairebé 6.000 hectàrees. En l'època, els bombers no tenien recursos i a algú se li va ocórrer que des de l'Ajuntament portéssim aigua amb els camions de la neteja. En teníem dos, de 9.000 litres, quan els camions de bombers en porten 3.000. Durant l'incendi em van trucar Ramon Puig i Pérez Picas, perquè agaféssim els camions cisterna que treballaven a la nit per regar els carrers de Manresa i els traslladéssim a dalt a Rocafort, on hi havia una piscina que s'estava buidant, per mantenir-la plena d'aigua. Vaig establir amistat amb els bombers.

—Tot seguit es va cremar Montserrat, oi?
—Sí, el 1986. Aleshores amb la colla del Rufi Cerdan havíem començat a reu-

del Casas i Puigpelat, però la segona ja va ser Amics del Bosc, de Rajadell.

—Va canviar la situació amb els Plans d'Emergència de 1992?

—Sí. Totes les ciutats de més de 20.000 habitants van ser obligades a fer plans d'emergència. Els primers de Catalunya es van fer a Manresa i els van homologar. Vam arribar a fer una trobada de tècnics de Protecció Civil i vam ser referents en la qüestió. El 4 de juliol de 1994, a les dotze del migdia, s'inicia a Sant Mateu de Bages el gran incendi comarcal que després s'ajuntarà amb el de Gargallà, al Berguedà. Amb el cap de sector del comandament de bombers Josep Arola (ens coneixíem d'haver anat al Peguera junts) vam fer un bon tàndem. Vam es-

d'emergències comarcal de Catalunya, al Bages. Durant tres anys es va fer un conveni amb l'Ajuntament de Manresa, amb acord de Ple, on se'm permetia fer les dues funcions, com a tècnic. Després el Consell Comarcal va decidir llogar un tècnic propi a qui vaig ajudar a muntar el servei, que encara es manté.

—Quan la Florinda es fa petita, marxeu al Palau Firal?

—A mesura que la Guàrdia Urbana va augmentant d'effectius, nosaltres no hi cabem, així que amb el seu cap, Alfonso Sánchez, vam buscar unes dependències que estaven lliures al Palau Firal i ens hi vam acollir. Vam traslladar magatzems i cotxes a unes instal·lacions que estan molt bé, sobretot per aparcar.

«Els bombers pateixen per la seguretat i tenen clar que val més que es cremin deu pins que no pas que mori un bomber»

nir-nos a la casa de la Culla per parlar dels incendis forestals. De seguida hi vam crear la Unió d'ADF del Bages, amb el Rufi com a responsable i Miquel Sala de tècnic. Les constants reunions van portar a organitzar la campanya Pel Bages viu, on es van recollir calers per fer un viver al Pont de Vilomara, quan la tendència era que s'havien de repoblar els boscos; d'altres veus deien que no perquè el bosc ja es refaria sol. Ara s'ha demostrat que aquests tenien raó. En el gran incendi de Montserrat, vaig treballar-hi en representació de l'Ajuntament en estreta col·laboració amb els bombers. Arran d'aquest incendi, la Generalitat crea el programa Foc Verd i fa un decret de creació de les ADF el 1986. En aquells moments, els pagesos del Solsonès ja havien començat a organitzar-se, en veure que els bombers no els feien gaire cas ni tenien els estris necessaris per apagar els focs forestals. Josep Puigpelat i Josep M. Casas es van convertir en referents organitzatius i ens explicaven a Manresa el que feien. Nosaltres al·lucinàvem en sentir que disposaven d'un centre de control a l'estiu, emissores i muntaven tancs d'aigua amb els tractors. Els bombers, coneixedors de la seva existència, durant l'incendi de Montserrat, van demanar ajut a aquesta associació de propietaris del Solsonès. Les primeres ADF de Catalunya són gairebé totes del Bages, perquè ja estaven organitzades a través de la Casa de la Culla, tret de Natura Viva,

tar cinc dies tancats al parc de bombers, ell dirigint-los i jo gestionant l'emergència pel que fa a la logística: entrepans, camions, coordinació del personal i dels voluntaris. Es va fer una feina enorme. Recordo que Ràdio Manresa emetia les nostres accions, amb l'Edu Font situat a la zona del foc. Aquest incendi va representar un cop bastant dur per a les ADF perquè estaven molt ben organitzades, però vam veure que en cinc dies es van cremar 40.000 hectàrees de cop. El 1998 vam tornar a patir l'incendi del Solsonès i del sector del Moianès.

—Us vau reorganitzar?

—A més del Pla d'Incendis Forestals vaig fer els d'energia elèctrica, de nevades i d'inundacions de Manresa i la gestió. Sovint s'inundava el passeig del Riu al pont de la Reforma, però l'agost de 1998 va arribar fins dalt i vam haver de tallar la carretera de Barcelona perquè era brutal com baixava l'aigua, de tal forma que la resclosa ni es veia. Quan el regidor Joan Canongia s'adona que m'agradava Protecció Civil, me l'encarrega a plena dedicació. Deixo Manteniment i munto el nou servei a la Florinda, on vaig fer-hi de tècnic fins que em vaig jubilar. La llei de Protecció Civil de 1992 no només deia que els ajuntaments de més de 20.000 habitants havien de tenir un servei propi, sinó que facilitava als Consells Comarcals de fer aquesta funció si els delegaven les competències els ajuntaments petits. Vaig fer el primer pla

—Però alguns rumors us situen a Bufalvent aviat i d'altres novament a la Florinda?

—Ho he llegit i estic molt emprenyat. Penso que és una vergonya després del bon muntatge que es va fer al Palau Firal, en un lloc ideal que va quedar ben preparat, amb oficines i una gran sala de crisis, on ens trobem tots quan hi ha incidències, que disposa de pantalles de televisió i grans instal·lacions com magatzems i garatge pels cotxes, amb fàcil aparcament per tothom... Si ho fan, seria un error monumental. Em consta que els companys que hi treballen hi estan molt bé. No cal dir que em queixaré públicament quan sigui l'hora.

Museu dels Bombers

—Com veus la creació del Museu dels Bombers a Manresa?

—Portem molts anys parlant-ne amb Josep Arola i lluitant per fer-lo. En la celebració dels actes dels 150 anys dels bombers de Manresa, reflectits en el llibre de Gal·la Garcia, vaig participar-hi activament i vam recuperar els tres vehicles de bombers que ara estan a la Pirelli. Aquests cotxes eren al parc de bombers dels Infants fins que no hi van cabre per l'entrada de noves unitats. El Forte i el Chevrolet van anar on hi ha l'Alberg i el Renault, que venia de la Segona Guerra Mundial, el van portar al costat d'on hi havia hagut la presó. Estaven destrossats, per llençar. Els vam amagar amb el Tàpias, que havia estat cap de bombers de Manresa. Històricament, els bombers eren municipals, després van passar a la Di-

putació i finalment a la Generalitat. A l'arxiu de l'Ajuntament vaig trobar un acord de Ple on es podia cedir el material dels bombers a la Diputació en un proper Ple que no es va celebrar mai. Per tant, aquests camions continuen sent de l'Ajuntament de Manresa. Un grup de bombers que s'han creat com a associació van restaurar aquests tres camions que són una joia. Ara que fa 40 anys dels bombers de la Generalitat s'ha inaugurat el dia 1 de juliol una exposició al Museu de la Tècnica, amb un apartat dedicat als de Manresa.

—Per què en aquests darrers incendis els pagesos s'han queixat dels bombers?
—Els bombers pateixen molt per la seguretat des dels cinc morts a Horta

de Sant Joan, que ha canviat l'estratègia dels incendis. Val més que es cremin deu pins que no pas que mori un bomber. Els incendis dels anys vuitanta i noranta són diferents dels d'ara. El bosc està brut, abandonat i ple de combustible. Hem arribat a la sisena generació dels focs on els bombers reconeixen que ja no es podran apagar. L'incendi de Santa Coloma de Queralt va crear uns cumulonimbus que forma una atmosfera d'aigua, amb tempesta interna que es desploma, i en aquell cas va cremar 400 hectàrees de cop. Tot això comporta un canvi substancial i alguns pagesos són massa tossuts i no ho entenen. Està relacionat amb el canvi climàtic, sequera, temperatures més altes i despoblament rural.

Arxiver particular

—Com va el manteniment de l'arxiu personal i quins temes abastes?

—L'afició em ve del pare, a qui agradava molt llegir. Tinc un arxiu bastant important de temàtica manresana, de postals, llibres, factures d'industrials, papers d'entitats, auques, calendaris, festes, butlletins, cromos, caps de llumins, goigs, incendis, música, numismàtica, pòsters... Per a mi les antiguitats han estat una manera d'escapar-me de la feina que em tenia molt lligat i m'ha permès anar a fires i als encants, remenar objectes dels drapaires... L'arxiu el tinc informatitzat i tot el que compro ho inventario. Ara, per internet, els col·leccionistes ho tenim molt bé perquè ens permet comprar fàcilment objectes que arriben d'arreu.

el perfil

Xavier Jovés Garcia neix a Manresa el 23 de setembre de 1949. El pare, Amadeu, manresà de les Escodines, va ser procurador dels tribunals i pèrit mercantil. La mare, Engràcia, aragonesa, de Granyén, (Osca), va venir de jove a treballar a la ciutat; va estar un temps al Sindicat Vertical de la CNS i va fer de mestressa de casa. Té un germà petit, Josep, ara jubilat, que feia d'enginyer de telecomunicacions, associat amb Gabriel Prat de l'empresa Selba de Salelles. El Xavier es va casar amb Conxita Casaponsa amb qui ha tingut dues filles: Núria i Marta. Comença els estudis a l'Acadèmia Balmes amb el senyor Morera, d'on passa a l'institut Lluís de Peguera a fer Preparatòria amb el senyor Vidal fins al batxillerat superior. Estudia per aparellador (arquitecte tècnic) a Barcelona, on es llicencia el 1972. De 1972 a 1978 col·labora amb Biela Club, entitat organitzadora del Ral·li dels 2.000 Viratges. El 1990, conjuntament amb Alexandre Mazcuñán i Antoni Casas, van crear la Delegació al Bages del Col·legi d'Aparelladors, al tercer pis de l'edifici de Caixa Manresa a la Plana de l'Om. Fins al 2005 en va ser secretari. Treballa en el despatx d'un arquitecte fins que el 1981 entra a Viprex, una empresa constructora que feia xalets prefabricats. Aquell mateix any entra a l'Ajuntament, en l'etapa de Joan Cornet. És responsable dels serveis de Manteniment de l'Ajuntament. Arran de l'incendi del Pont de Vilomara de 1985 estableix amistat amb els bombers. Amb la creació per part de la Generalitat de les ADF, s'hi incorpora gràcies al seu treball previ a la casa de la Culla amb tècnics com Ruffi Cerdan i Miquel Sala. Serà membre de la junta de l'ADF Pla de Bages del 1986 i també de la de Manresa. Participa en l'elaboració del Pla d'Emergències de 1992, però el gran incendi de Sant Mateu de Bages de 1994 qüestiona molt les ADF. A més d'elaborar el Pla d'Incendis Forestals es dedica a fer els plans d'energia elèctrica, de nevades i d'inundacions de Manresa, i fins i tot a gestionar-les. Posteriorment, fa un màster de Gestió i Planificació d'Emergències a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Per iniciativa del regidor Joan Canongia deixa els serveis de Manteniment de l'Ajuntament

i es trasllada a la Florinda per muntar-hi el servei de Protecció Civil, el 2001. Fa de professor a la Universitat de Girona en màsters de Medi Ambient i en l'Escola d'Infermeria de Terrassa en postgraus d'Emergències. El 2009 a Girona és ponent en les Jornades Tècniques Internacionals sobre la capacitat de gestió dels incendis forestals, organitzades pel servei Graf dels Bombers de la Generalitat.

Quan la Guàrdia Urbana creix en efectius i la Florinda es fa petita, decideixen traslladar el servei al Palau Firal. Jubilat des de finals de 2014, en què el substitueix Montse Cambray, deixa Protecció Civil, però retorna al món de les ADF i durant uns anys és coordinador de les Federacions Comarcals del Bages, que després s'amplien al Moianès i des de fa sis anys és president del Secretariat i Federacions d'ADF de Catalunya, en la segona legislatura. L'any 2018 va obtenir el premi Antoni Esteve pel seu treball *Els incendis forestals a la Catalunya Central (1861-1987) i els inicis de les ADF*, que el 2019 va recollir *Dovella* en un article de síntesi. Ha estat patró de la Fundació de la Residència d'Avis Montblanc (2015-2019), va estar a la junta de la Creu Roja (1981-1992) i ha estat membre d'Ampans des de finals dels anys setanta, quan va començar sota la presidència de Josep M. Manubens, i després a la junta de Baltasar Corrons. Actualment és membre vitalici del seu Patronat i forma part de la Fundació. També va estar a la Junta del Montepio de Conductors (1979-1987) i n'és membre de la Fundació. Afeccionat a la història, ha creat un arxiu particular de temes manresans.

La gota d'aigua perfora la roca,
no per la seva força, sinó per la seva constància.

Ovidi

Caixes amb ànima al Claustre del Museu

Amb un llenguatge enigmàtic i amb unes caixes com a suport, Antolina Vilaseca i Hilda Zagaglia plantegen l'art com a expressió d'altres realitats.

Text i fotos: Joan Montsech

En la mitologia grega clàssica, el Lethe (o Lete o Leteu) era el riu de l'oblit. Les ànimes dels morts, en beure'n l'aigua, ho oblidaven tot. Oblidaven, però no perdien el record, que quedava només com adormit. De Lethe deriven letargia o latència, oblit provisional, pausa en la memòria. Plató deia, més o menys, que les ànimes retornen encarnades en un altre cos i que transporten en estat *letàrgic* el record d'experiències viscudes en altres vides. Així doncs, aprendre vindria a ser com despertar records endormiscats, i el contacte amb coses belles ho afavoreix en sentit positiu.

Els grecs antics també comptaven amb la deessa Mnemòsine, la memòria, d'on procedeix el mot mnemotècnies, referit a les tècniques per millorar la memòria. Fecundada pel suprem Zeus, Mnemòsine, la memòria, va engendrar les muses, que fan de mitjanceres entre el misteri de l'origen i els poetes, els músics i els artistes diversos que infatigablement, segle rere segle, transformen els missatges dels orígens en matèria ordenada i expressiva. És a dir, en obres d'art.

Aquesta memòria de l'origen ha estat

descrita, segons l'època, amb un vocabulari mitològic, filosòfic, religiós, o, més recentment, psicològic, anomenant-lo subconscient i considerant-lo col·lectiu. És a dir, memòria col·lectiva d'on, des que l'humà és humà, es nodreixen els artistes. O almenys aquells que a través dels segles ens continuen parlant de la memòria original; no de la memòria periodística o historicista, sinó de la del misteri. Cadascú pot fer al seu gust la llista de poetes, pintors, músics, etc., amb capacitat per emocionar-nos i estremir-nos, i segurament les coincidències seran nombroses perquè les seves produccions artístiques travessen els segles i segueixen invocant l'enigma. L'art ha estat dotzenes de coses diferents segons cada època, abans d'arribar a l'actual, en que art ho és tot, cosa que, paradoxalment, equival a dir que res no ho és, no existeix.

Exposició

Aquest preàmbul ve a tomb per parlar de l'exposició de dues artistes: la santvicentina Antolina Vilaseca i la italo-argentina Hilda Zagaglia. El Museu Comarcal, en procés de remodelació, manté oberta al claustre una de les poques sales d'exposicions de la ciutat. Fins a finals de juliol, aquest espai acollirà una cinquantena d'obres elaborades en diferents moments per les dues

artistes esmentades. Cal destacar la utilització de la caixa com a material de suport de totes les obres. En aquest sentit, el vessant simbòlic de la caixa no és un detall menor. Un parell d'audiovisuals i dos plafons completen la mostra que reclama ser *mirada* i no només vista.

Hilda Zagaglia ha exposat en diversos llocs d'Argentina, Cuba, Bolívia, França o Itàlia, entre altres països, amb una obra integrada per pintures, caixes, objectes, *collages* i instal·lacions, tot valent-se de la pintura a l'oli, l'acrílic, la tela, el paper, plomes, pedres, fustes, etc. La seva obra ha estat objecte de diversos estudis, tant des del punt de vista estètic com mític. Zagaglia és nascuda a la ciutat argentina d'Alta Gracia, antigament anomenada Potrero de San Ignacio de Manresa, un topònim indicatiu de com a Amèrica sant Ignasi s'associà més a Manresa que no pas a Loiola. Aquest vincle amb Manresa, el passat jesuític d'ambdues ciutats i el paral·lelisme de les obres són en l'origen d'aquest projecte artístic que, presentat a Argentina des del desembre de 2020 fins al setembre de 2021, ara es mostra a Manresa en un any marcadament ignasià.

Antolina Vilaseca, juntament amb altres artistes, va formar part del grup de pintura d'Art Viu i actualment és

A Lluís Calderer i Transformació, d'Antolina Vilaseca

Més a la dreta, Caixa, d'Hilda Zagaglia

integrant del col·lectiu Quaderns de Taller. Des de l'inici ha conreat una obra diversa, en tècniques i en materials, presidida per una llibertat absoluta i cap servitud. L'ús de materials reciclats o d'elaboració pròpia ha estat una constant dècades abans que la sostenibilitat es convertís en una moda. La seva obra ha estat exposada tant a diversos llocs de Catalunya, com arreu de l'Estat i a l'estranger: Anglaterra, Itàlia, Rússia, Argentina, Mèxic... Totes dues artistes tenen una llarga trajectòria al darrere, però mai no havien tingut coneixement l'una de l'altra fins que el 2001 van coincidir com a participants a la Biennal d'Art Contemporani de Florència.

Recerca dels orígens

Ambdues desenvolupen una obra que, tot i les diferències formals, tenen en

comú la seva condició d'originals, en el sentit de cercar els orígens mitjançant un llenguatge que sovint sorprèn, intriga o a vegades inquieta. Comparteixen un llenguatge que insisteix a beure de fonts llunyanes, que recorden vagament alguna arcaica memòria. Les caixes, contenidors d'objectes, pintures i emocions, contenen, en paraules de Francesc Vilà, director del Museu, «proposades d'un llenguatge peculiar de la sintaxi del qual no coneixem tots els secrets. Pot ser que ens faltin elements per identificar algunes metàfores, però tenen prou voluntat de comunicar perquè al seu davant ens agradi entrar en el joc estètic, plàstic, però també emocional que ens planteja». Segons reconeix Zagaglia, «com a artista busco plasmar a la meua obra les emocions que em produeix

la vida». I afegeix: «Hi ha situacions que em commocionen i aquestes sensacions les expresso mitjançant l'art». Per a Vilaseca, «l'art és com un ritual que propicia la connexió amb parts més profundes d'un mateix i fa que al llarg del temps sigui capaç d'il·luminar trossos de l'ànima de la persona que l'executa, amb tot el que això comporta de meravellós i terrorífic». En opinió seva, «l'art està lligat amb el coneixement dels comportaments humans i la necessitat d'explicar-se el misteri, tot allò que està fora del control racional i no té explicació lògica: el món dels somnis, els sentiments, la sensibilitat, el desig, la passió, etc. és un intent de fusionar dues parts d'un mateix: el món racional i l'irracional; allò conscient i allò inconscient; de transmutar el caos en un ordre específic». Quan el

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALTA 100
anys

Born, 24
08241 Manresa

Tel. 938724130
rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR

▪ Àngel Guimerà, 74
▪ 08241 Manresa

▪ Tel. 93 873 38 82
▪ www.parcir.com
▪ parcir@parcir.com

Antolina Vilaseca

Hilda Zagaglia

crític d'art Alexandre Cirici i Pellicer va qualificar l'obra d'Antolina Vilaseca d'*arcaisme màgic* (arcaisme d'*arkhé*, *principi*) va ser d'una precisió que només amb els anys he arribat a entendre.

En el catàleg de l'exposició, són diversos els col·laboradors que fan llum sobre la seva obra: «En cada fragment de realitat que vivim, hi ha espurnes divines, besllums d'eternitat si les sa-

bem veure» afirma el jesuïta, teòleg i antropòleg Xavier Melloni. I la científica Sonia Fernández-Vidal assegura que «no hi ha una sola realitat, sinó moltes realitats possibles, que a més poden conviure en el temps i en l'espai, i que es col·lapsen (es determinen) davant la presència de l'observador que, tanmateix, no en pot triar el resultat». Per la seva banda, l'especialista en l'obra de Jung, la professora Alejandra

Elbaba, destaca: «Estem convençudes que l'art treu a la llum allò que habita en les foscores, no tant de l'artista sinó de la col·lectivitat» i el crític d'art Renato Miracco observa que «entrant en contacte amb el nostre inconscient, el nostre *jo* individual ens apareix com una de les infinites versions de la *vida*, de les quals d'alguna manera s'entra a formar part, com una gota forma part de l'oceà. L'inconscient parla un idioma diferent del que s'usa en la vida de cada dia, en els seus ensenyaments, els seus rituals; utilitza un llenguatge simbòlic i té com a característica fonamental expressar pensaments i sentiments com si fossin experiències dels sentits. Tots nosaltres *parlem* aquest llenguatge, si més no en els somnis. El llenguatge dels somnis no és diferent del mitològic i el religiós; al contrari, es pot dir que es tracta de l'únic llenguatge universal que la humanitat ha posseït. Per cert, igual que l'exposició, el catàleg també mereix ser mirat i llegit, i no solament vist o fullejat.

lèxic a la manresana

Fer-hi una balaiada

Jaume Puig

El polític i articulista Adam Majó, que també és filòleg i col·laborador habitual en les pàgines d'opinió d'aquesta revista, escrivia en el seu bloc, el dia 15 de maig de 2010: «Tens set, vas a la cuina però, com que encara ets xic, no arribes a l'armari dels gots nets. Li dius a l'avia, cridant, i aquesta, sense aixecar-se del balancí, et respon que n'agafis algun d'allà sobre i li facis una *balaiada*. Que què? Direu, sinó sou de Manresa (i si ho sou potser també). Que li passis una mica d'aigua, sense utilitzar fregall ni detergent». En el reportatge sobre *El parlar de Manresa*, publicat en la revista d'abril de 2020, explicàvem que hi ha un verb ben característic de la ciutat, que és *baleiar* o *balaiar* –la grafia no està normalitzada–, per anomenar l'acció d'esclarir o esbandir la roba, els plats, etc. És una forma que ha caigut en desús entre les noves generacions, però que era ben viva cinquanta anys enrere. També ens consta que es diu en altres poblacions del Bages, però és desconeguda a les comarques veïnes d'Osona o el Vallès. Sembla que el mot podria ser d'influència occitana o francesa, en què *balayer* significa escombrar i amb aquest significat és viu en terres pirinenques.

El nostre diccionari normatiu, el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2), no ho recull, però el Diccionari Català Valencià Balear (DCVB) sí, en la variant *balaiar*, amb la definició: «Esbandir la roba, els plats, etc.», extreta del Diccionari Aguiló, obra de Marià Aguiló i Fuster, que cita específicament que es fa servir a Manresa (el DCVB recull també el mot *balejar*, usat a la Garrotxa i l'Empordà per «esbandir la roba dins l'aigua del safareig»). Si en altres articles hem destacat la gran aportació del DCVB, val la pena destacar aquí també l'obra de Marià Aguiló (Ciutat de Mallorca 1825 -Barcelona 1897), una de les figures més sòlides de la Renaixença, que va dedicar tota la vida a recuperar i salvar la llengua i la cultura catalanes. Folklorista, poeta, bibliògraf, editor de textos, gramàtic i lexicògraf, va recórrer el domini lingüístic a la recerca de les cançons populars i del llenguatge viu.

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta *#bagesisme*.

Foneria nova de Maquinària Industrial al carrer Gaudí (1955)

J. S. Foto: Marià Lladó

Primavera de 1955, a finals de la construcció de la foneria nova de MISA. Veiem una bandera espanyola que es posava a les obres a punt d'acabar quan no hi havia hagut víctimes. Només faltava col·locar algunes finestres. La foneria es va inaugurar el juny, amb entrada pel carrer Gaudí. Remarquem el tipus de teulada amb dent de serra, *shed* en arquitectura anglesa, que té l'avantatge de permetre la il·luminació des de dalt. Observem l'entorn amb els horts i la Granja Núria al voltant de la foneria. L'edifici donaria lloc a queixes per part dels pagesos a causa de les emissions contaminants del nou hàbitat. Des del 1962 també van sovintejar els problemes de fum i les queixes dels nous veïns de la Cooperativa de Lourdes que s'hi havien instal·lat per Sant Jordi d'aquell any, davant de l'entrada principal. Hi veiem els recs de la Séquia que passaven del carrer Providència cap al torrent de Sant Ignasi. A dos anys del final del racionament, els pagesos s'espavilaven prou bé. A més dels camps agrícoles ben llaurats, observem dos nens jugant i un pagès treballant. Hi ha algun pi, ametllers... El terreny baixa i el tren dels Catalans passa pel darrere, però no es veu perquè queda enclotat. Alguns veïns anaven a buscar aigua a una font que hi havia a sota. Remarquem també els dos feixos de canyes al voltant de la via.

La corda d'estendre roba i les agulles ens delaten que el professional ha fet la fotografia des d'un balcó de l'única casa

que hi havia a costat de l'actual edifici de l'Eurocotxes, molt a prop de la Becman (no es veu en la foto) a la carretera del Pont de Vilomara. Durant anys, en la seva paret principal s'hi llegia amb lletra d'impremta la frase «España es una unidad de destino en lo universal. Viva Franco». La casa era antiga i la van ensorrar. Segons el veí de la zona Josep Morros, a l'esquerra de la fotografia podem veure ca la Xerraca, on vivien els responsables del pas a nivell del ferrocarril. La casa blanca de la dreta s'anomenava popularment del Sergio i en deien cal Pastor. Darrere el carrer Foneria es pot veure la teulada d'una fàbrica de tovalloles de V. Iglesias Casanovas, amb 61 treballadors l'any 1946. Posteriorment, es va exiliar a Mèxic. Era una zona d'aigües freàtiques i dins la fàbrica hi havia un pou, d'on els veïns agafaven garrafes d'aigua. Al centre de la fotografia es veu perfectament la Granja Núria, que regentava la família Pubill, on tenien les vaques i el femer: ells vivien al costat. Eren distribuïdors de llet, que portaven a algunes cases amb les lleteres. Al costat de la granja hi tenien uns terrenys els oncles de Ramon Solà, actual inspector d'ensenyament, que vivien en un petit xalet amb jardinet i una tortuga. La torre elèctrica de la foneria correspon a l'espai on hi ha el passatge Trieta. El xalet de la Trieta –que no es veu en la foto– és dels anys trenta. En des-pintar-se s'hi observa la primitiva grafia original en català, abans que fos castellanitzada. Sí que es veuen a la foto les parets de vinya. Un dels murs que continua dona al Trieta. Les cases del fons a l'esquerra són del Tossal del Coro.

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL

propostes

ART. Maria Camp

Camins, aigua i boscatges

Aquest estiu tenim l'oportunitat de transitar pels *camins* artístics que ens proposen dues exposicions al Casino. D'una banda, podrem resseguir els *Camins d'aigua* de l'artista Yolanda Urango, guardonada amb el Premi Lacetània a la Trajectòria Artística 2021, atorgat pel Cercle Artístic de Manresa. Urango ens ofereix una passejada per tot un seguit d'obres, majoritàriament de nova creació, amb els paisatges d'aigua com a protagonistes: marines, aiguamolls, neu... Aquarel·les a les quals, en algunes ocasions ha afegit carbonet líquid o en pols per investigar les possibilitats d'afegir aquest material a la combinació d'aigua i pigment i buscar noves textures. Es pot visitar fins al 24 de juliol. I d'altra banda, a partir de final d'agost i fins mitjan d'octubre, podrem endinsar-nos en els boscatges i camins d'un dels pintors paisatgistes més ben considerats de l'art català: Josep Masriera (Barcelona, 1841-1912). Una exposició monogràfica, la primera que se li dedica, que ens permetrà gaudir d'obres que fins ara no han estat mostrades en públic i en les quals es fa evident el traç refinat i sensible, la minuciositat en els detalls i la riquesa tonal en la representació d'entorns naturals en la tècnica de pintura a l'oli.

MÚSICA. Marc Vilanova

Un llarg camí per recórrer

Aquest mes val la pena tornar a esmentar el cicle de música a l'exterior de la torre Lluvià, *Voilà a la Lluvià!*, que de juny a setembre porta a aquest magnífic espai destacades propostes musicals, a part de l'oportunitat de gaudir del patrimoni i la gastronomia. Aquest mes volem destacar el tribut a Beatles amb Rubber Soul, l'audició anual dels alumnes de Manresa Teatre Musical i el tribut a La Oreja de Van Gogh amb *Son de Rosas*. Per altra banda, és d'obligatòria menció l'inici dins del programa general d'actes de Manresa 2022, encara que donant continuïtat a la proposta que ja es feia en temporades anteriors, del cicle Sons de Camí, que ens portarà la música als espais més *ignasians* de la nostra ciutat. Artistes com Joana Serrat, Carles Cases o Noa portaran les seves particulars sonoritats a la basílica de la Seu, al claustre del Museu o a la Sala Gòtica de l'hospital de Sant Andreu, entre d'altres. Accediu a sonsde-cami.cat per a tota la informació.

TEATRE. Joan Morros

'Per fi sol!' arriba al Kursaal

La programació de la Festa Major portarà al Kursaal el monòleg *Per fi sol!*, interpretat per Carles Sans, sota la direcció de José Corbacho. El Carles ha format part durant 40 anys del Tricicle, grup que s'ha especialitzat en el teatre de gest i per tant sense obrir la boca. A *Per fi sol!*, al llarg de 90 minuts, explica la seva vida i moltes anècdotes viscudes amb el popular trio. Des dels primers anuncis de televisió en blanc i negre fins a l'internat en una escola de capellans, el temps de la *mili*, els primers estudis de Dret, les primeres classes de teatre de l'escola El Timbal, les primeres actuacions al Teatre Llantol... i tot el que va viure amb Tricicle. Un divertit espectacle per passar una bona estona, el diumenge 28 d'agost al Kursaal.

VINS. Joan Sala, sommelier de Vins Alsina

Més que Paraules blanc 2021

Presentem un vi del Celler Més que Paraules, DO Pla de Bages, ecològic i vegà. El Més que Paraules blanc és compost per un 65% de picapoll, un 25% de sauvignon blanc i un 10% de mandó (blanc de noirs). És un vi de vinyes plantades a finals dels noranta, sòl argilocalcari amb sediments superficials de còdols i situades a uns 400 metres d'altitud aproximadament. Vinificat amb premsa pneumàtica amb membrana i dipòsit d'acer inoxidable, maceració prefermentativa en fred i criança de tres mesos sobre lies fines per aconseguir volum i greix sense perdre la frescor. Aromàticament intens, fresc i complex, en destaquen les notes tropicals, pinya madura, maracujà i sensacions cítriques, llima, aranja... Tot això de costat dels aromes balsàmics i anisats típics del sauvignon blanc. Net, brillant i de llàgrima fina, en boca trobarem un vi suau però amb volum, de pas afruitat, sucós, però sobretot, fresc. Com el podem maridar? Sobretot amb aperitius, mariscs i peixos blancs. També amb verdures, arrossos de peix i pastes amb salsa de peix. Un vi que ens omple de sensacions i frescor, perfecte per a aquests mesos de calor.

Antiga seu de Ràdio Manresa

Lluís Virós. Foto: Francesc Rubí

Una de les places més populars de la ciutat és la Plana de l'Om i, al mig del costat nord, hi destaca aquest edifici construït el 1890 –segons el cadastre– en estil neoclàssic acadèmic. Respon al model de casa de veïns propi de l'arquitectura burgesa del segle XIX, que substitueix les antigues cases del nucli antic.

Es tracta d'un edifici plurifamiliar entre mitgeres de planta baixa, quatre pisos i golfes. La façana crida l'atenció per la marcada simetria de les obertures, amb una composició que respon a criteris acadèmics. Així, hi ha quatre obertures per planta que són finestres grans a la primera i balcons a la resta de pisos: un de corregut entre les quatre portes al segon, dos de correguts entre dues portes al tercer i quatre d'individuals al quart pis. Tots els balcons tenen baranes de ferro amb barres de fosa en forma de balustre propis de final del segle XIX. Els tancaments de les portes dels balcons són de persiana de llibret de fusta. A la planta baixa es trenca aquesta simetria amb dos locals comercials a banda i banda de la porta d'accés a l'escala de veïns. També cal remarcar el tractament del parament fet d'estucat en fred, que reproduceix un carreuat clàssic, molt corrent en aquest període. La resta d'elements decoratius importants de la façana són les línies d'imposta, amb motllures de línies verticals i alguns motius vegetals, i el coronament, format per una franja sota coberta amb petites obertures o respiradors entre els quals hi ha el mateix tipus de decoracions, una cornisa motllurada i una barana amb balustres de pedra. Pel costat que dona al carrer, la coberta està formada per una terrassa a dos nivells i a la zona posterior és de teulada a una

vessant. Al mig hi ha una petita remunta quadrada.

El catàleg de Manresa protegeix parcialment l'edifici, la volumetria, la composició i els elements decoratius de la façana. Està protegit perquè és una casa burgesa de final del segle XIX que té una estètica típica del nucli històric

amb una aconseguida composició de la façana. A més, la seva restauració ha millorat l'entorn urbà. Si es pogués eliminar el cablejat grapat a la façana, s'apreciarien millor els seus elements originals. Fins al principi del segle actual aquest edifici havia allotjat els estudis de Ràdio Manresa, com recorda la placa que encara hi ha a la porta principal.

Llorenç Capdevila

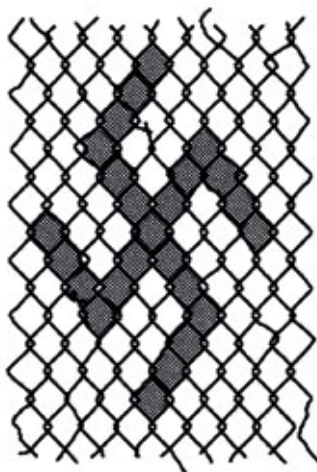

Eudald Tomasa

La lliçó d'Amat-Piniella

Des d'Espais Escrits, la xarxa del patrimoni literari català, m'han demanat que gravi un vídeo per al projecte Escriptors d'avui ens conviden a llegir escriptors d'ahir. He de parlar de Joaquim Amat-Piniella, que és, evidentment, l'escriptor manresà que té més pes en la història de la literatura catalana. Hi he d'explicar com m'ha influït, per què cal conèixer-lo, recomanar una obra seva i llegir-ne un fragment. Amat-Piniella va ser un escriptor excel·lent a qui les circumstàncies van empènyer a escriure una obra única, però no sé si som prou conscients de la importància que li hauríem de donar.

No cal dir que, tot i la qualitat del conjunt bibliogràfic d'Amat-Piniella –des de les semblances que recull a *Ombres al calidoscopi* fins als poemes de *Les llunyanies*–, la seva obra més influent, transcendent i llegida –aquella que el fa únic– és la novel·la *KL Reich*, que va escriure després de sobreviure més de quatre anys en el camp d'extermini de Mauthausen. En ser alliberats per les tropes aliades, els deportats d'aquests camps es van marcar un propòsit: explicar el que havien vist i viscut, perquè el món ho conegués. Durant anys, molts deportats es van fer un tip de participar en xerrades, actes de record o en projectes documentals com el de Montserrat Roig. Alguns van escriure unes memòries –més descriptives o més literàries– per deixar constància de les atrocitats que havia comès el règim nazi. Cadascú va difondre el testimoni de la millor manera que va saber, i, com que Amat-Piniella era novel·lista, el que va fer va ser escriure una novel·la. Hauria pogut optar per reproduir la seva experiència viscuda i, com que era un bon escriptor, segur que ho hauria fet molt bé. Però ell, com a bon novel·lista, sabia que no hi ha res com una peça literària de ficció per explorar els plecs més autèntics i recòndits de la naturalesa humana, justament per explicar la deshumanització que representaven els camps. I aquesta és la gran lliçó literària de Joaquim Amat-Piniella: hi pot haver més veritat i autenticitat en una obra de ficció que en un llibre de memòries. *KL Reich* és una ficció novel·lada, és clar, però és, sobretot, una obra literària carregada de veritat.

Erques Torres

Manresa, ciutat jardí

Aviat Manresa serà una ciutat els espais de la qual competiran en fama amb els jardins de Boboli o de Versalles. Perquè a Manresa s'ha congriat un nou paisatgisme: un paisatgisme disruptiu! Un paisatgisme aparentment descurat i inexistent... tal és el talent dels que dissenyen i es cuiden dels parcs i jardins manresans. Algun profà diria que els herbassars de les rotondes d'algunes entrades a Manresa –per exemple les de Viladordis, que posen en perill la circulació tapant la visibilitat– són signe d'una deixadesa extrema, però s'equivoquen: és totalment intencional. És l'estil, senyors ignorants que tot ho critiquen! L'estil d'una ciutat que canvia places arbrades per búnquers. Que fabrica places amb reixes tipus Harlem, on cap planta enfiladissa aconseguix assolir uns pams d'alçada... que planta arbres i no els rega..., que de fet quasi no rega res, tot i ser una ciutat amb una aportació d'aigua per la Séquia sense cap limitació. Manresa és un model a seguir!

Aviat Manresa se'n riurà de les ciutats franceses i de com omplen parterres i jardineres amb decoracions florals que els atorguen una imatge fútil. Els parcs urbans de Manresa, amb aquesta aparent descurança, es riuran dels parcs de les ciutats europees, o fins i tot dels nous parcs de Sabadell o del més tradicional del llac de Puigcerdà. Girona fa el ridícul amb les seves edicions de Temps de Flors: Manresa és la flor més subtil, la que no es veu, o la que es marceix aviat, perquè ningú no la rega... Els experts de les universitats més prestigioses del món vindran per aprendre del model: avingudes com la carretera de Vic i de Cardona, travessant la ciutat, sense ni un arbre, les entrades més aparentment abandonades que mai, vorals assevatjats, carrers amb ombres minúscules, reformes d'avingudes amb arbres que mai no faran ombra... No m'estranya que insignes arquitectes municipals hagin ocupat funcions rellevants a la Unitat de Parcs i Jardins. Com a eminents urbanistes, hi han deixat una profunda empremta. És curiós, però, que a la rotonda del Guix –per cert, arranjada pel *garden* que hi ha al davant– hi hagi una placa que contradiu tot el que he exposat: resulta que Manresa està adscrita al registre de Viles Florides de la Generalitat de Catalunya. I això, ja em disculpareu, no és cap ironia.

EL CUL DEL POU

NÚM. 294

LÍDERS EN ADULTERI

N'hi ha que ja ho diuen, que Manresa és com un poble gran. Entre el seguici del *star system* local sempre apareixen els mateixos. I tornen com l'all o la ceba massa tendra. Per exemple, l'antic gestor de la Piscina Municipal que, mai tan ben dit, va fer aigües, ara gestionarà el Bàsquet Manresa... En qualsevol cas, mentre els/les inefables habituals fan el mec, n'hi ha que, sense fer tants escarafalls, se'ls pot anar al darrere amb un flabiol sonant. O el fan sonar com ningú, com vulgheu. I és que, com revela el rànquing que cada any elabora el portal de cites per a casats Ashley Madison, Manresa és líder estatal en adulteri.

Què ús sembla? Val més celebrar que som capdavaners en fornici extramatrimonial que no pas en altres aspectes que ens venen a tots al cap observant la deriva quotidiana de la ciutat. No només això, la notícia que publicava el portal *Nació Manresa* el 16 de juny passat informava que el número u del rànquing es repeteix per segon any consecutiu! Si voleu, podem reduir l'*escàndol* indicant que és aquí on es concentren més usuaris disposats a fer el salt a la parella. S'hi exhibeixen, vaja. Una altra cosa és que passin a l'acció. O sigui, una cosa és pecar de pensament i l'altra, d'obra. Ara que, a casa seva, tothom se sap el seu.

Bons lectors, quina fallàcia
més gran és la democràcia!
Per més inri sols faltava
el Catalangate, galdós,
un cas ignominiós,
i Madrid no diu ni fava.
Està vist que tot s'hi val
i que es pot comptar amb els fatxes
per dur ben altes les atxes
d'un Estat colonial.
No permeten que al Congrés
els parlem en català.
Ens tracten com a estrangers
i ens obliguen a callar.
Ens van donant gat per llebre
i servils els fem costat
com caganers de pessebre.
On queda la dignitat?

«Cien arriba, cien abajo, ¿a quién importa?»
Santiago Agrelo,
arquebisbe emèrit de Tànger

No preguntis, no, quants eren
els que van morir a Melilla,
ni quants homes de pell negra
mostren avui les ferides
per haver saltat la tanca
que tenien prohibida.
Quina importància té el nombre?
Diuen que van ser una pila.
No preguntis per què venen
sense un ral, ni una motxilla,
ni per què deixen la casa
i la gent que més estimen
confiant que serà Europa
el paradís que somien.
No preguntis què els arbora,
d'on treuen les energies
quan topen amb la frontera
que els barra el pas i els instiga
a abandonar l'esperança,
que els hi pot anar la vida.
Poc que saben quin pa hi donen
els guardes i els policies,
robots que compleixen ordres
de qui la llei dictamina.
No preguntis per què passa
tot això i per què moren,
ni qui són els responsables
d'aquest embat tan sinistre
del qual ningú vol la culpa
i els governs se'n feliciten.
No preguntis i amb veu alta
la crueltat denuncia
que ni lleis, ni déus, ni pàtries
aquests crims no justifiquen.

LA FESTA DEL TOMÀQUET HUMANITZADA

Després de dos anys de restriccions del gaudi, acabeu d'encetar el primer estiu sense l'obligació de dur mascaretes, ni la recomanació de rentar-vos les mans. Així, més o menys ja esteu com sempre: desbocats, amb les ungles fosques i amb ganes de recuperar el temps perdut. És per aquest motiu que us presento un bon exponent del tema: el Narcís Ceb Olleta, un manresà visible. Potser no el coneixeu personalment, però segur que en coneixeu l'essència, present en molts altres éssers. Ell és una figura omnipresent en tota Festa Major o en qualsevol esdeveniment gratuït on hi hagi gentada. Una silueta solitària, observadora, amb la pelvis inclinada endavant i que fa pujar la mitjana d'edat.

«Vaig enviar una carta a l'Ajuntament proposant una bona pensada: i si aquest estiu, després de dos anys de restriccions per la pandèmia, ens espavilem tots i ens obrim més? Ja m'entens. Dos anys de Festa Major amb mascareta, de no presencialitat, de distància entre cossos suats i amb poca roba. Les persones estem perdent la humanitat. Fixa't: aquest any Manresa manté el primer lloc com a ciutat amb més infidels segons el portal aquell. És evident que tothom va calent. Calentíssim!».

Li cau una gota de suor pel front i li regalima pel vidre de les ulleres.

«És per això que potser hauríem de

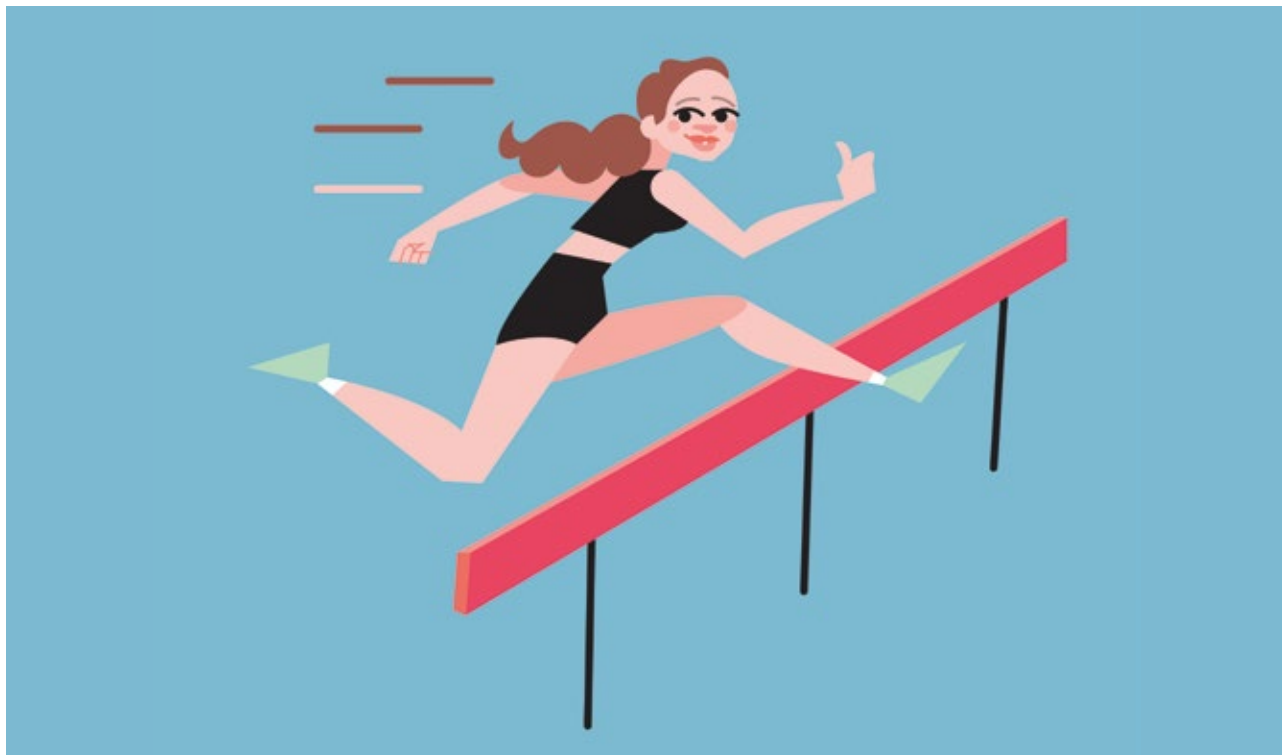
fomentar la humanitat. Ja m'entens. T'explico la idea, és molt simple: hem de fer un gir a la Festa del Tomàquet, que és correcta però només fomenta els vegetals. En canvi, mira la Tomatina, promou els tomàquets i estimula la humanitat. Així, sí! Podríem fer una Festa del Tomàquet durant tota la Festa Major i que la gent pugui anar nua pel carrer, especialment als concerts i que sigui una bacanal sense complexos».

El Narcís Ceb Olleta continua l'argumentació amb la mà dreta sacsejant-se a dins la butxaca. Em separo una mica perquè la situació m'està incomodant i li pregunto quina relació té promoció d'una orgia manresana amb la Festa del Tomàquet.

«Aquí hay tomate!», m'entens? A més, aquest any volien tenir els llegums de producte convidat a la Festa del Tomàquet. D'acord, ho podríem mantenir perfectament. Saps la de llegums que podria germinar jo mateix si durant la Festa Major ens deixem anar i copulem tots amb tots? Te'n faries creus! Seria un èxit espantós que generaria molt turisme, i jo visc sol! Molta gent es podria quedar a dormir a casa meua. Tinc les portes obertes a qualsevol. No soc ni binari, ni no binari, ni cis, ni trans, ni inter. Diria que soc *flexi*, però necessito urgentment humanitat. I tu?»

Somric de nervis mentre marco el 092.

EMÍLIA DEL HOYO, CÓRRER SENSE DESCANS

Ara que les atletes de l'Avinent Manresa venen d'assolir cinc posicions finalistes als Campionats d'Espanya absoluts –l'equip de la ciutat és dels millors de l'estat!– tothom s'atura davant de la foto, magnífica, d'Emília del Hoyo desplegant tota la seva potència en la final dels 100 metres tanques. Va quedar quarta amb un registre de 13"55! I doncs, segur que no la coneixeu? Tot just tres setmanes abans s'havia proclamat subcampiona de Catalunya! I és que Emília del Hoyo Pérez, que tot just va complir 25 anys el mes d'abril, no ha parat mai de guanyar marques i campionats, i és una habitual de les planes esportives perquè l'esport ha tenyit tota la seva vida. S'hi va posar molt jove: als tres anys ja era al nou club Egiba i s'hi va estar disciplinadament fins a fer-ne deu. La família, que té les arrels a Torrubia de Soria, ja tenia una certa tirada a l'esport –la mare havia passat també pel Club Atlètic i el seu germà Albert el 2012 era a la lliga ACB amb el Manresa i ara mateix és a la lliga alemanya. Però tornem a l'Emília, que la tenim estudiant la primària i l'ESO a les Dominiques i un dia participa en un cros escolar... «Vaig fer podi i allà mateix em van proposar de fer una prova amb els del CAM que devia anar bé...». Hi va anar tant –i ella s'ho passava tan bé!– que va esdevenir una de les millors *combineres* del país. Això és, una atleta especialista en pentatló i heptatló: cent metres tanques, salt d'alçada, llançament de pes i 200 metres llisos, i salt de llargada, llançament de javelina i 800 metres. Ras i curt: una bèstia sobre la pista! De la mà del seu entrenador, Angel Garcia, als 16 anys serà als campionats europeus i als 17 als Jocs Olímpics de la joventut

mundial. Però també hi ha els estudis –i l'Emília ha estudiat, i molt! Després de fer el batxillerat al Pius Font i Quer, l'any 2015 se'n va becada als USA, a la Universitat de Sacramento (Califòrnia), on estudiarà Kinesiologia de les ciències de l'esport, especialitzada en rehabilitació. S'hi estarà quatre anys i, en acabat, en vindran dos més a Anglaterra per fer un màster en Medicina de l'exercici i de l'esport aplicat. Una formació completa. Ara, altra vegada a Manresa, deixa l'heptatló, tot ocupant un sisè lloc estatal i, des de fa dos anys, es concentra en les tanques «No em podia permetre tres hores diàries de preparació, acabava de perdre l'entrenador i la motivació va decaure...». Ara, no penseu pas que l'Emília triés aleshores l'itinerari senzill: entrena dues hores diàries, inclosos caps de setmana, que ho fa a Lleida. I els darrers resultats d'aquest juny l'avalen com una velocista d'elit i amb les millors perspectives. Però com que de córrer aquí no se'n viu, l'Emília treballa a Hunza, un centre d'exercici saludable, i també a R3 Manresa –rendiment, rehabilitació i readaptació– que li permet desplegar coneixements i aptituds en entrenaments personalitzats. «Des de gent que només amb *pilates-reformer* millora esquena i articulacions, fins aquells que presenten patologies o lesions. No parlem de gimnasos sinó de centres una mica més avançats». I es veu que li agrada i està contenta: no són pocs els qui, marxant de joves, no tornen mai més. «Jo estic bé, i m'agraden les meves rutines i... no sé pas encara què faré en el futur!». Jove i valenta, de moment corre i supera obstacles. I cada vegada millor i més de pressa: arribarà on vulgui.

HO VOLEM TOT

Volem anar de vacances i desconnectar de tot. Però que on anem hi hagi wifi. Volem que l'escala de casa sigui neta, però que netegin els veïns. Volem que als passos zebra els cotxes s'aturin, quan travessem, i que els viants cedeixin el pas, si conduïm. A la carretera, volem que el cotxe del davant corri més i que el de darrere afluixi la marxa. Volem que plogui, però de nit. Volem energia verda, però sense molins ni plaques. Volem passar desapercebuts, però ens falta temps per cridar l'atenció. Volem arribar primers, sortint els darrers. Volem conservar la línia, però els dònuts de xocolata són sagrats. Volem fer revoltes, però sense prendre mal. Volem pa amb oli, però sense tancar-nos els dits. Volem viure a planta baixa, però amb les vistes de l'àtic. Volem fer el cim, però sense haver de bufar gaire. Volem que el petit comerç de barri es mantingui, però comprem als hípers. Volem que ens parlin en català, però responem en castellà. Volem transport públic, però no hi ha com anar en cotxe. Volem que es facin més pel·lícules en català, però encara no hem anat a veure *Alcarràs*. Ho volem tot, perquè hi tenim dret.

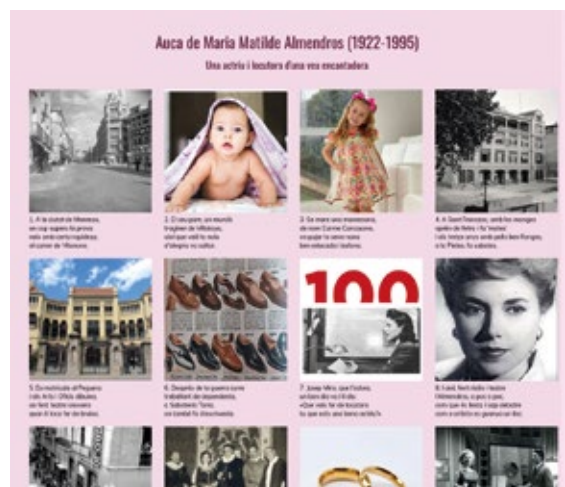

GALETES IGNASIANES

L'any ignasià hauria de comportar transformacions, ja ho diu el lema. O, si més no, augmentar l'atractiu de la ciutat per la cova, la meca del fundador de la Companyia de Jesús. Vistes i... marxandatge. A Manresa, però el *souvenir* ha quedat limitat –que no sigui perquè el mercat potencial també sigui escarrassit. No obstant això, sempre hi ha iniciatives privades que, dins del que seria el *business* espiritual, sempre tenen el seu públic. Com ara les galetes amb l'estampeta de sant Ignasi que em passa retratades una amable lectora. Es poden adquirir al bar La Dama de Baza, conegut com la Casa de los Jamones, a la baixada de la Seu. Les mestresses del bar, andaluses de soca-rel, les van encarregar a una pastisseria de Granada on ja estampaven en pa d'àngel la verge que inspira el nom de l'establiment amb impressora 3D i tinta alimentària. Al costat de les *galetes ignasianes* hi ha postals de la Cova i la Seu. Com dirien els guies de tota la vida: «very typical».

AUCA DE MARIA MATILDE ALMENDROS

El centenari del naixement de la locutora i actriu Maria Maria Almendros –continuant amb la inspiració cristiana, cosina per part de qui va ser canonge de la Seu Josep M. Gasol– també han propiciat una bona colla d'actes a Manresa i també a Barcelona. Si, a finals de maig, el nostre cap de redacció, Carles Claret, ja va preparar una dramatúrgia per representar en ràdio-teatre *L'hostal de la Glòria*, que Almendros havia interpretat molt *sovintejadament* a través de les ones, ara, l'amic Joan Vilamala acaba de publicar-ne una auca, coincidint amb el nomenament com a manresana il·lustre aquest mes de juny. I, amb els dibuixos d'un altre col·laborador del Pou, Jaume Gubianas, també ha versat sobre un altre bagenc prou il·lustre, el Mestre Vila, de Castellbell i el Vilar. Les trobareu a l'espai www.aucques.cat.

RECLUTAMENT EN ANGLÈS

Tornem a l'àmbit de la fe perquè a Manresa l'explosió de confessions religioses es multiplica a cor què vols. Una lectora, no pas la mateixa que va *descobrir* les galetes ignasianes, m'envia les imatges i em comenta: «M'ha semblat interessant que una església *manresana* s'anuncii exclusivament en anglès. Us envio les fotos d'un *cartronet* que un noi jove va donar a un altre. Potser per mirar de convèncer-lo?». Em diu que es tracta d'una «església tradicional manresana». Em consta que fa molts anys hi havia hagut Testimonis de Jehovà en un local que també va ser una escola de ball. Es veu que l'*opuscle* el repartia un noi prop de l'estació Renfe. Un jove que «va estar molt content quan va saber que el meu fill de dinou anys parlava anglès perquè ell no parlava ni castellà ni català». Ja us ho diré, de vegades ja és prou difícil entendre els que, per entendre'ns, són *dels teus* com per aprofundir a llegir en llengua estrangera el que d'altres prediquen. Si no és que tens la intenció d'aprendre idiomes, és clar.

UNA MISSIÓ CURIOSA

Ara que, per insòlit, el cartell que m'envia un subscriptor en què podeu veure les colònies que organitzen els membres de l'Institut del Verbo Encarnado, d'arrel argentina i instal·lats des de fa anys als frades de la plaça Valldaura. El cartell, una mica destenyit per la llum –potser divina– s'hi veu alguna sotana, entre joves practicant esport. Tot plegat fa una mica de pudor de ranci i càmbora. Em pregunto quina família seria capaç d'enviar la canalla a Gisclareny. Per cert, l'estada, vull pensar que d'esbarjo i sense gaires tancaments en indrets resclosits, són només per a *barons*. Una segregació poc popular ara que es planteja retirar el gènere del DNI. Si voleu acabar d'aprofundir en la matèria, el company Pere Fontanals va publicar al portal Nació Digital un article amb fotografies il·lustratives de *la missió* sobre terreny manresà que van portar a terme durant una setmana els membres de l'institut del Verb Encarnat i les Servidores del Senyor i de la Verge de Matarà per captar nous fidels.

ARBRE DE NADAL CADUCAT

Les últimes perles de la bugada mensual són d'impacte visual. El primer el podeu veure a l'aparador de la botiga Espai Ideal, a la carretera de Vic, 42 de Manresa on encara hi ha penjada la campanya publicitària de petites

làmines dels seus productes en forma d'arbre nadalenc. I, al capdamunt, és clar, doncs «Bones festes». Si no han fet figa, pel que queda, poden conservar la composició fins al desembre.

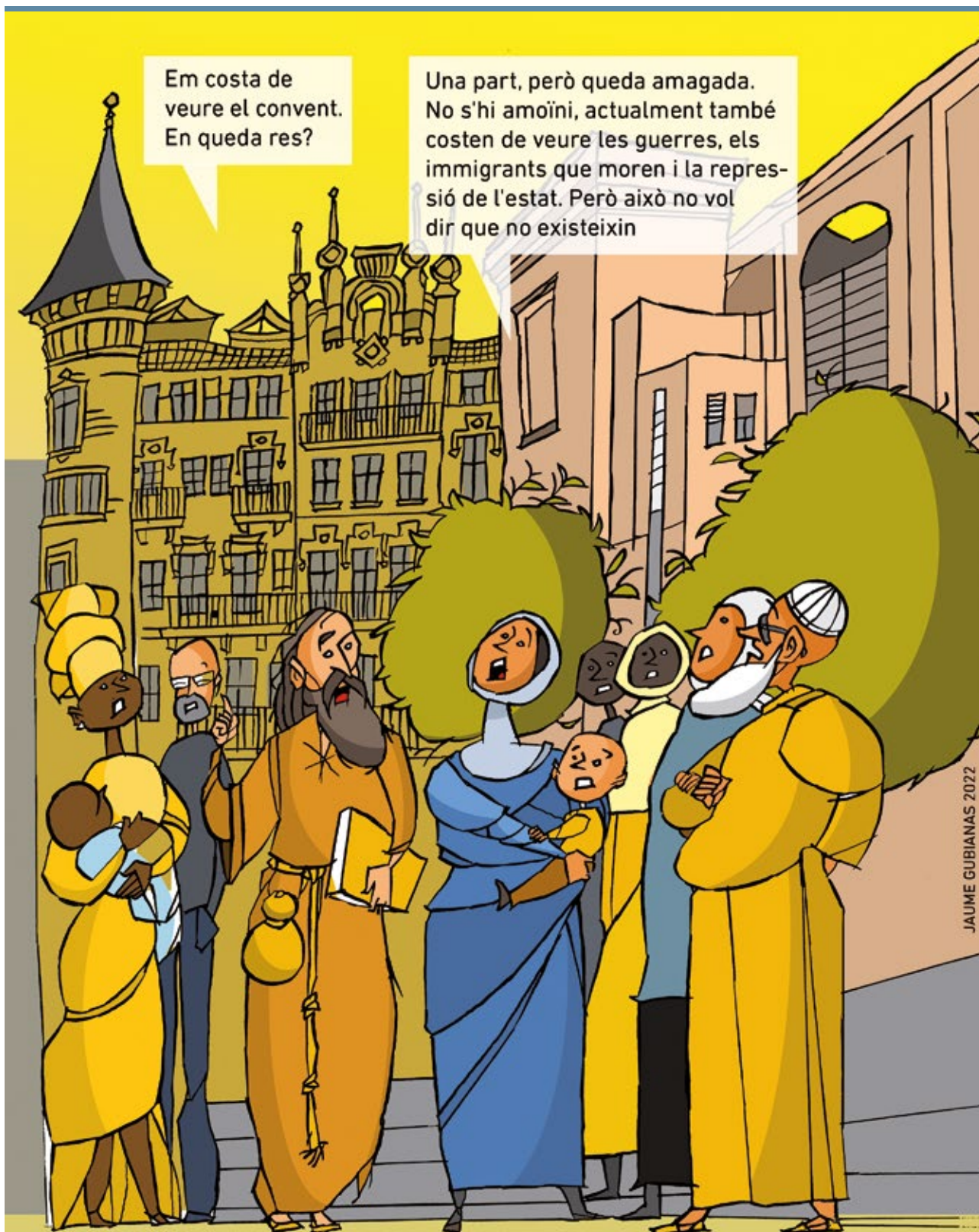
DANYS COL-LATERALS AL MUSEU

Un altra mostra visual que em fa arribar un lector i que potser demostra que les obres al futur Museu del Barroc no acaben d'estar ben mesurades és la d'un camió que va perdre un retrovisor, es va endur un altre tros de pedra i va embussar uns minuts el trànsit a la via de Sant Ignasi. Més danys col·laterals d'un projecte que no s'acaba mai.

BANC EXPERIMENTAL

I acabo amb una imatge inquietant. La del *banc* ubicat davant de l'edifici de l'UPC a l'avinguda de les Bases. Amb els estudis que s'estan portant a terme amb indústria additiva i la realitat augmentada, no sé pas si és un experiment dels universitaris o n'ha quedat només el suport de ferro com a conseqüència de l'incivisme? El temps ens revelarà la veritat, tot i que sembla que els de Manteniment estan esperant que arribi el material de fusta per deixar-lo com la resta de bancs de la ciutat.

6. CONVENT DELS FRARES PREDICADORS

A l'actual plaça de St. Domènec hi havia un convent de frares dominics, on fou acollit algunes setmanes. En aquest lloc, va patir grans dubtes i desànim, i caigué malalt.

El convent desaparegué al segle XIX i s'hi construí el teatre Conservatori. L'església de St. Pere Màrtir va ser enderrocada durant la guerra civil de 1936.

NO VESTIM DE DOL ELS NOSTRES BOSCOS

UNA IMPRUDÈNCIA ENS HO CREMA TOT

incendis.gencat.cat

Diputació
Barcelona

1822
2022

112

emergències

Fem-ho / BÉ
TOT
POSSIBLE

Generalitat
de Catalunya

Ajuntament de Manresa

FMM'22

MANRESA DEL 20 AL 29 D'AGOST

<https://web.lafestamajor.cat/>

